

AHE OMOMBE'U HEBREUSVA'EA PE Carta aos Hebreus

Ojipea hebreusva'ea rera israelitas. Israelitasva'ea ko Israelva'ea rakykwepoharava'ea.

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ymyahū Tupana'ga ei onhi'iğa mombe'uharava'ea pe vyvakotyva'ea pe hako: “Pemombe'u ti jireaporoğita pende'yja'ğa pe,” ei Tupana'ga.

A'ero ganhi'iğa mombe'uharava'ea imombe'ui ganhi'iğa gwe'yjava'ea pe nhaneramonhava'ea pe hebreusva'ea pe israelitasva'ea pe hako. Manamenameuhūa rupi Tupana'ga ikwahavukara'ja'javi ojeaporoğita onhi'iğa mombe'uharava'ea pe he'yjuhuva'ea pe. Hajihejiheva'ea rupi ga ikwahavukari ahe ve. “Hebreus'ğa ti ji kwahavi jireaporoğita kwahavame nehē,” ei ga ahe ve.

A'ero ganhi'iğa mombe'uharava'ea ga kwahavukari nhaneramonhava'ea pe gareaporoğita mombe'urame ahe ve. Nahā ko ymyahū hako.

² Ağwamo reki mbapavava'ea rupi gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei: “Emombe'u ti jireaporoğita vyvakotyve'ğa pe,” ei ga. A'ero gara'yra'ga imombe'ui gareaporoğita nhande ve.

Gwa'yra'ga pe Tupana'ga japopavukari yvya yvaga reheve ymyahū hako. Ga pe ga ei hako: “Amondo pa ji nde ve. Aerē po ti nde herekopavi a'ero nehē,” ei ga gwa'yra'ga pe.

³ Gara'yra'ga hendy'jandy'ja hepiuka uva'ga rendy'java gakatua. Gaha ko Tupana'ga javijitehe. Inhi'ipopoaka ga. Ganhi'iğa ğwaramo yvya ndopavi yvaga pavēi okovo.

Ga tuhẽ imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Imomborirẽ ga apygi yvagi pe nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rũi. Pevo ģa memei ģa ndekoi nhanderuvihavuhuhetero.

Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ģa hohe

⁴ Nahã koji'i Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ģa hohe yvagipeve'ģa hohe. Jukwaha ga huvihava Tupana'ga ero ģwaramo ga pe:

“Ndehe ko jira'yra.”

A'ea erame Tupana'ga ei gwa'yra'ga mombe'gwovo ga huvihava jipyrive'ģa hohe javo. ⁵ A'ereki ojipyrive'ģa pe Tupana'ga nde'iangavi:

“Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e vyvakotyve'ģa pe nhaporemo nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga.”

Ojipyrive'ģa pe rũi Tupana'ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

Onhi'iģa'java ga nomombe'ui ojipyrive'ģa javo:

“Jihi po ti garuvamo ako nehẽ.

Gaha po ti jira'yramo oko nehẽ.”

Ojipyrive'ģa rũi Tupana'ga omombe'u o'erame a'ea. Gwa'yra'ga jate ga omombe'u o'erame a'ea.

⁶ Onhi'iģa'java gwa'yrypy'ga mondorame yvya koty vyvakotyve'ģa mbyteri pe Tupana'ga ei:

“Jipyrive'ģa tombohete ti jira'yrypy'ga,” ei ga.

⁷ Ojipyrive'ģa mombe'gwovo Tupana'ga ei reki:

“Ji erame jijipyrive'ģa pe kotihĩ ģa hoi vyvtua ja nhinhi'iģa mombe'gwovo.

Tata ja kotihĩ ģa hoi imombe'gwovo ji erame,” ei Tupana'ga.

⁸ Gwa'yra'ga pe Tupana'ga ei reki:

“Jiruvihavuhuhetea,” ei ga gwa'yra'ga pe.

“Nane'ymi po ti nde ejiheve'ġa nduvihavuhuhetea avuirama nehĕ.

Nane'ymi po ti a'itituhĕva'ea rehe nde nhi'iġi ġa pe ġa mongouka katu enhi'iġa rupi ekovo ġanduvi-havuhuhetero nehĕ.

⁹ Pyry hete nde ve ġa ndekokaturame.

Ite'varuhu nde ve ġa ndekote'varuhurame.

Nurã jihi nderuvihavuhuhetero a'e nde ve:

Eko ti ġanduvi-havuhuhetero nepavĕive'ġa hohe ejoyvamo,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

¹⁰ “Jipojkaharetea,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

“Jypya ndehe tuhĕ ereapo yvya yvaga reheve.

¹¹ Opa po ti yvaga yvya pavĕi nehĕ.

Ndehe po ti erepyta avuirama nehĕ.

Tapy'ynhapira nhymyano.

Na jitehe po ti yvya nhymyano yvaga pavĕi nehĕ.

¹² Gwekyi ahe tapy'ynhapirymano i'arimova'ea imamana inoġa

opohia jugwi imbojopy'ruavo.

Na jitehe po ti nde pohiri yvya hugwi yvaga hugwi imbojopy'ruavo nhymyano nehĕ.

Ndehe po ti nanemyani ekovo avuirama nehĕ.

Nderepavi po ti nde nehĕ no,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga pe.

¹³ Tupana'ga nde'iangavi ojipyryve'ġa pe:

“Eapy ti ji pyri jijohukoty rui

ekovo ġwaramo ġanduvi-havuhuhetero.

A'ero po ti ji nearoĕ'ÿve'ġa mongoukari nenhi'iġa rupi nehĕ.”

Ojipyryve'ġa pe rui ga ei a'ea. Gwa'yra'ga pe jate ga ei a'ea.

¹⁴ Tupana'gapyryve'ġa ko ha'oe'ÿve'ġa yvagipeve'ġa oporavykyavo Tupana'ga pe. Ġa nhaporemopo kopoko vyakotyve'ġa jipi. A'ereki Tupana'ga e'i ġa pe: “Peħo ti ġa pyri yvya koty ġa pokoga – kiroki ġa hugwi ji amombo

ḡandekote'varuhua tuhu ti ḡa upa ji pyri avuirama nehē javo,” ei Tupana'ga.

2

Xako hete ti Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iḡa rehe

¹ Tupana'ga ra'yra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ḡa hohe yvagipeve'ḡa hohe. Nurā po nhande rekohetei gara'yra'ga nhi'iḡa rupi hamo nhaneremienduva rupi hamo. Tirovia hete ti ganhi'iḡa a'ero xapohiryme ti jugwi javo.

² Ymyahū Tupana'gapyrive'ḡa imombe'ui Tupana'ga nhi'iḡa ymyahūva'ea pe tohendu katu ti ḡa javo. A'ereki hupi hete ḡa omombe'u. Ymyahūva'ea hendukatue'ymame ḡanhi'iḡa okovo hajiheva'ea rupi, a'ero ite'varuhu ahe ve. Ahe hendupotare'ymame okove'ỹ Tupana'gapyrive'ḡa nhi'iḡa rupi, ite'varuhu ahe ve. Na tuhē. A'ereki Tupana'ga omondouka ahe ve aherekote'varuhua kwepykava.

³ Po ite'varuhu ymyahūva'ea pe ahe rekoe'ymame Tupana'gapyrive'ḡa nhi'iḡa rupi yvagipeve'ḡa nhi'iḡa rupi, a'ero po ti nhande ve kaitu ite'varuhu nehē nhande rekoe'ymame Tupana'ga ra'yra'ga nhi'iḡa rehe nhandepojykaharete'ga nhi'iḡa rehe aḡwamo. A'ereki pyry hete tuhē ga manoi nhande repyga imombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande pokoga. Nhande imomborukare'ymame ga pe hendupotare'yma ganhi'iḡa, niaka'nhyimi tuhē po ti nhande hahyva'ea hugwi nehē. Omondo ti ga hahyva'ea nhande ve nehē.

Ga ypy tuhē onhimombe'u tamano ti pe ndepyga javo. Henduvirē ḡa imombe'ui nhande ve javo: “Nhandepojykaharete'ga ei: ‘Tamombo javo ji ruri pe pyri. Tamombo ti vvyakotyve'ḡa ndekote'varuhua ḡa hugwi ḡa pokoga. Taroho ti ji ḡa ji rupi yvagi pe hahyva'ea hugwi inoḡatuavo

ḡapy'a.' A'ea tuhē nhandepojykaharete'ga ei.” A'ea ḡa ei imombe'ukatuavo ikwahavuka a'itituhēva'ea nhande ve.

⁴ A'itituhēva'ea ko jira'yra'ga nhi'iḡa javo, Tupana'ga opoko ḡa japouvouka ahemonhimomby'ava'ea ḡa pe – kiroki a'ea gaha jate oapo kwaha. Nurā he'yjuhuva'ea ḡa japoparavuhui ahemonhimomby'ava'ea. Ḡwemimbotarimova'ea rupi Tupana'ga imondoukari gwa'uvapyryva popoakara ḡa pe ḡa pokoguka. Nurā nhande ei: Tupana'ga ḡa mbuhurukari nhande pyri imombe'uuka gwa'yra'ga nhi'iḡa ḡa pe.

Jesus Cristo'ga oko vyvakotyve'ḡa ja ḡanderohoharamo

⁵ Nahanahā hekoi ḡa jikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo, ore imombe'ui kiro pe me ikwatija. Ojipyrive'ḡa pe rūi Tupana'ga ei: “Amongo ti ji ḡa penhi'iḡa rupi nehē – perope ji ḡa mongoi ipyahuva'ea pe.” A'ea ga nde'i ojipyrive'ḡa pe yvagipeve'ḡa pe.

⁶ A'ea ymyahūva'ea ikwahavukari nhande ve. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iḡa mombe'uharava'ea e'i Tupana'ga pe ikwatija hako:

“Anhimomby'a ji.

A'ereki nde ereporogwety vyvakotyve'ḡa.

Ḡa ndehe nde erejapyaka.

Ne'aḡataruhu nde ḡa ndehe.

A'ereki nde neremoka'nhymi ḡa pokoga,” ei ahe Tupana'ga pe ikwatija hako.

⁷ “Jypya nde ere'e

ḡa ti toko huvihavamo jijipyrive'ḡa gwyre'i javo.

Jypya nde ḡa mbopopoaka ḡa mbokatuavo ḡa mboukwahavamo a'ero toko ti ḡa huvihavamo javo.

Jypya nde eremongo enhimbiapoa ḡanhi'iḡa rupi.

⁸ Nde ere'e: ‘Toko pa ti nhirembiapoa ḡanhi'iḡa rupi,’ ere nde.”

A'ea ahe ei ikwatija javo Tupana'ga pe hako. Oko pa ġanhi'iġa rupi javo ga ei ikwatija.

Garembiapoa ndokopavi ve vvyakotyve'ġa nhi'iġa rupi kiro, xa'e nhande hepiage'yma.

⁹ Jesus'ga ki a'e te ikatu hete kiro okovo vvyakotyve'ġa nduvihavuhetero. A'ea nhande ikwahavi. Jypya Tupana'ga ei oyvyteri pe ga mombe'gwovo toko na'ẽ ti ga huvihavamo jijipyrive'ġa gwyre'i javo. Nahã Tupana'ga Jesus'ga rerekoypy tomano ti ga vvyakotyve'ġa ndepyga ġa naġanani javo. A'ereki Tupana'ga omombyry pota ġa pe. Ġa ndepyga Jesus'ga manoro ġwaramo Tupana'ga ga mbogweravirẽ ga mbopopoaka ga mbokatuheteavo ga mboukwahavamo toko ti ga huvihavuhetero kiro javo.

Na tuhẽ. Jesus'ga omano vvyakotyve'ġa ndepyga imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi okovo ġandepykaramo. ¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i: “Aru pota ji vvyakotyve'ġa jijipyri. Omanomo ġa ndepyga ti Jesus'ga ġa pokogi ġa nderua ji pyri nehẽ. A'ero po ti he'yjuhuv'e'ġa nduvi ji pyri okovo jira'yramo avuirama nehẽ,” ei ga.

Hahy Jesus'ga pe ga manorame ġa ndepyga. A'ea rupi ko pyry Tupana'ga Jesus'ga mbojipokwahavi onhi'iġa rehe ga monhimomiranambava ga mboavujikwea toko hete ti ga vvyakotyve'ġa nderohoharamo ga pyri. A'ereki Tupana'ga ko japopahara'ga imongohara'ga. Ojive ga oapo pa tapo'ru pa ti ji javo.

¹¹ Omanomo ġa ndepyga Jesus'ga ġa mombyryvi imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi. Omo'emo'ẽ ga ġa toko ti ġa Tupana'ga ra'yramo javo. A'ero Tupana'ga rekoi ġanduvetero. Ga ko Jesus'ga ruva'ga no. Nurã Jesus'ga poyjahetero ġahã ko nhiirũhetea javo.

¹² Tupana'ga pe ga ei:

“Kiro po ti ji nde kwahavukari nhiirũ'ġa pe nehẽ.
Ġa nhimono'ono'oġame nenhi'iġa renduva

po ti ji nde mbohetei ġapyteri pe nhinhimby'yita,” ei Jesus'ga.

¹³ Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:

“Ji tuhē ajiko Tupana'ga rehe.”

Onhi'iġa'javame Jesus'ga ei:

“Ji rendu ti! Agwa ji rekoi Tupana'ga ra'yra'ġa pavēi.

Tupana'ga ġa mbuhuruka ji pyri

epoko katu ti ġa javo ji ve,” ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemo ymyahūva'ea okwatija Jesus'ga nhi'iġa mombe'gwovo ymyahū.

¹⁴ Tupana'ga ra'yra'ġa ko yvyakotyve'ġa tuhē gwa'oro gwekoro. A'ereki ġa o'a oy'ġa hugwi. Nurā na jitehe ko Jesus'ga hoi nhande rupi. Nahā ga rekoi yvyakotyva'ero tamombi ti ji Diabo'ga popoakara nhimanorame javo. “Yvyakotyve'ġa arōe'ÿve'ga Diabo'ga omongyhyji yvyakotyve'ġa ġamanoa hugwi,” ei Jesus'ga. ¹⁵ “Gapopoakara mombigame ti ji ġa pokogi ġa mbopiro'yavo ġakyhyjia hugwi nehē,” ei Jesus'ga. “A'ereki ġa omanoe'ymame ojapyaka omanoa rehe okyhyjiavo jugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁶ Jesus'ga nde'i: “Ajo ji Tupana'gapyrive'ġa pokoga yvagipeve'ġa pokoga nhimanomo ġa ndepyga.” A'ea rūi ga ei. A'ea jukwaha. Ymyahūva'ea e'i ikwatija ymyahū: “Abraāova'ea rakykwepohara'ġa pyri yvyakotyve'ġa pyri po ti ga uhu ġa pokoga nehē,” ei ahe.

¹⁷ Nurā Jesus'ga ei: “Kiro po ti ji tako nhiirū'ġa javi-jitehe.”

A'ea ga ei ua yvya koty ovahema o'a oyhēa hugwi gwa'oro okovo oirū'ġa ja Abraāova'ea rakykwepohara'ġa ja. Oko ga ġa javijitehe tuhē tako ti ji ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Hahy gairū'ġa pe. Ġa okoveveuhu. Nahanahā ġa pe. Na jitehe Jesus'ga pe no. A'ero ga ikwahahetei ġandekoa. Nurā ga ġa

porogwetygi. Nurã ga ei Tupana'ga pe: “Tamombo ti ji nhandereheve'ãga ndekote'varuhua ãga hugwi nhiirũ'ãga ndekote'varuhua ãga hugwi,” ei ga Tupana'ga pe.

Nahã ga ãga pokogi a'ero okovo ikwava'ẽhara'ãga nduvihavuhuro Tupana'ga pe omanomo imomboããgandekote'varuhua ãga hugwi. Nahã ga ãga ndepygi inoãatuavo ãapy'a. Nahã Jesus'ga rekohetei Tupana'ga nhi'iãga rupi. ¹⁸ Ite'varuhu Jesus'ga pe ojipe'ãga ga mongote'varuhupotarama novãa. Hahy! Nurã ãga ojipe'ãga mongote'varuhupotarama, ga ikwahavi ãga pokoga tombopogweyme ti ãga ãga javo.

3

Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe

¹ Pe me nhiirũa pe Tupana'ga remimo'ẽhara pe ji ei: Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe, a'e ji. Nhiirũa, a'e ji pe me. A'ereki nhande ve Tupana'ga e'i nhande mo'emo'eamo: “Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe pejikovo avuirama ji pyri,” ei ga. A'ero ji pavẽi pe pejiko ga rehe xako ti ga pyri avuirama.

Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe ga kwahaheteavo. Gaha ko Tupana'ga moirũhara'ga. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri, ji kwahavuka ti ãga pe javo. Gaha ko ikwava'ẽhara'ãga nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. A'ereki ga nhande repy omanomo tomombo ti Tupana'ga ãgandekote'varuhua ãga hugwi javo. Jesus'ga rehe nhande xajiko hete imomboruka ga pe nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Aerẽ po ti ga nhande rerohoi nhande mombytavo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Pevo ga ruvi jipi. A'ea nhaporemo nhande xa'e herovia.

² Nahanahã ti ji moirũ javo Tupana'ga Jesus'ga mbuhuri avo yvya koty. A'ero ga Tupana'ga nhi'ĩpo'rupavi. Na

jitehe ymyahũ Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ipo'rupavi Tupana'gareheva'ea repiakatupava.

³ Jesus'ga reki huvihava nhaneramonhava'ea hohe Moisésva'ea hohe. A'ereki Jesus'ga omongo vvyakotyve'ğa Tupana'ga nhi'iğa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo.

Nhande japorame onga ojipe'ğa ei nhande mboheteavo: “Okwaha hete ğa japovo,” ei ğa. Nde'i ğa: “Onga ojiapo.” A'ea rũi ğa ei. Koji'i ğa ombohete onga apohara'ga. A'ereki ga oapo onga imohina. Gwyre'i ğa ombohete onga a'ero.

Na jitehe Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe. Nurã koji'i po nhande ga mbohetei a'ero hamo. A'ereki Jesus'ga omongo vvyakotyve'ğa Tupana'ga nhi'iğa rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo. Moisésva'ea ki a'e te oko Tupana'gareheva'ero jate reki. ⁴ Na tuhẽ. Japopyra ko onga nhaporemõ. Emo Tupana'ga tuhẽ omongo pa japoparavuhavo.

⁵ Tupana'gareheva'ero oporavykyavo Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ipo'rupavi. Ahe gwepia katu pa Tupana'gareheva'ea imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iğa ahe ve ikwahavuka Tupana'ga nhi'iğa aerêva'ea.

⁶ Cristo'ga ki a'e te Tupana'ga ra'yramo Tupana'ga nhi'ipo'rupavi Tupana'gareheve'ğa nderekokatuavo ğa mongomongovo onhi'iğa rupi okovo ęanduvihavuhetero. Po nane'ymi nhande ndiajikopigi Tupana'ga rehe avuirama gaha nhande mbojiko ojihe javo, a'ero nane'ymi nhande rekoi gareheva'ero. Po nane'ymi nhande nimbohetepigi ga avuirama gaha po ti omombyry nhande ve nehẽ javo, a'ero nane'ymi nhande rekoi gareheva'ero.

Peko hete ti Tupana'ga nhi'iğa rehe

⁷⁻⁸ Tupana'gareheva'ero pejikovo ġwaramo pehendu katu ti ganhi'iġa – kiroki a'ea gara'uva omombe'u Tupana'ga rembikwatijarukara. Tupana'ga ra'uvapyryva e'i: “Po aġwamo pe Tupana'ga nhi'iġa renduvi, a'ero ti peko hete ganhi'iġa rehe hendukatuavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'iġa jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga ra'uva.

“A'ea rupi ongae'yi me penamonhava'ea rekote'varuhui mara'ngu po ti Tupana'ga onhi'iġa rendukatue'yma raykavo nehē javo.

⁹ Tupana'ga ei pe me: ‘Pevo penamonhava'ea rekote'varuhui tihepia ti Tupana'ga rekoa nhande rehe javo.

Quarenta anos mondorame ahe hepiagi nhirembiapoa ahemonhimomby'ava'ea ji ahe rerekokaturame quarenta anos rupi.

A'ea repiagame vehevi ahe rekote'varuhui,’ ei Tupana'ga,” e'i.

¹⁰ “Nurā ji ei: Nane'yimi jipy'a atyvi ġa ndekoi opohipota ji hugwi.

Ġa ndokwahapotari nhiremimbotarimova'ea okoe'yma nhinhi'iġa rupi.

Nurā ji nhimonha'ngahetei ġa ndehe.

¹¹ Nurā ji ehetei nhinhimonha'ngavo:

Nanoġatuaġwami ti ji ġapy'a

ġa nderure'yma jijipyri nehē,’ ei Tupana'ga.”

A'ea Tupana'ga ra'uvapyryva i'ei imombe'gwovo.

¹² Nhiirū, pe me ji ei pe napenani: Pekwaha ti pejipy'a. Po pendeaporoġita ite'va pe mbojikopipota Tupana'ga rehe, a'ero ti pejirokwa pejeaporoġitakaturu xapohiryme ti Tupana'ga hugwi avuiramave'ga hugwi javo. ¹³ Nane'yimi ti pe'ji pejohupe: “Xako katu ti jipi.

Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xajikopigyme ti Tupana'ga rehe.”

A'ea ti pe'ji pejohupe jipi nahā pejopokoga. A'ereki Tupana'ga e'i pe me aḡwamo pehendu katu ti nhinhi'iḡa javo. Pe napenani pejapyaka ti pejikokatua rehe a'ero pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga nhi'iḡa renduva xanhimoandyandyjukaryme ti ite'varuhua pe javo. A'ereki pe ndekote'varuhurame pendekote'varuhua nohendukatupotarukari Tupana'ga nhi'iḡa pe me. A'ero pe ndapekoa'javi Tupana'ga rehe.

¹⁴ Xajiko hete ypy nhande Tupana'ga rehe ikwehe. Xajikopigyme ti ga rehe nhanemanoeymame. Po ti nane'yimi nhande jikohetei avuirama ga rehe, a'ero po ti ga nhande mbojikoty'arukari Cristo'ga pavēi nehē.

¹⁵ Nane'yimi ti pejiko hete Tupana'ga rehe. A'ereki aḡwamo garembikwatijarukara e'i:

“Po aḡwamo pe Tupana'ga nhi'iḡa renduvi,
a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iḡa rehe hendukat-
uavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'iḡa
jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga rembik-
watijarukara.

¹⁶ Ymyahū penamonhava'ea ḡwendu Tupana'ga nhi'iḡa novīa hako. A'ereki ahe nohendukatupotari ganhi'iḡa opohipota ga hugwi – kiroki ahe uhu Egitopeva'ea gwyrā hugwi. Ymyahū Moisésva'ea gweru ahe pea hugwi. Ndahe'yiva'ea ḡwendu katu Tupana'ga nhi'iḡa. Ahe jate ḡwendu katu. ¹⁷ Onhi'iḡa rendukatue'ḡva'ea rehe Tupana'ga onhimonha'nga quarenta anos mondorame. Ongae'ḡi me ahe manoi a'ero okote'varuhuavo. Pevo ahera'oa pytai a'ero. ¹⁸ Ahe jikopotare'yima ḡwaramo ga rehe, ga ei:

“A'e hete ji: Nanoġatuaġwami ti ji ġapy'a
 ġa nderure'yama jijipyri nehē,” ei Tupana'ga hako.
¹⁹ Nurā nhande ikwahavi jawo: Ahe jikoge'yama
 ġwaramo ga rehe, Tupana'ga nonoġatui ahepy'a ahe
 rerure'yama ojipyri, xa'e nhande.

4

Tupana'ga onoġatu pota ojiheve'ġa py'a

¹ Aġwamo Tupana'ga onoġatu pota nhandepy'a. A'ero
 ga ei: “Pejikoheterame ji rehe tanoġatu ti pepy'a,” ei ga.

Xajirokwa ti nhandepy'a noġatu rehe. Po na rūi, ga
 nonoġatui. Pejiko hete ti ga rehe a'ero tonoġatu tuhē ti
 ga pepy'a. ² A'ereki nhande ve ġa omombe'u pyryva'ea
 Tupana'ga nhi'iġa Tupana'ga pe poko pota jawo. Na jitehe
 ymyahūva'ea pe no. Ymyahū ahe omombe'u pyryva'ea
 Tupana'ga nhi'iġa Tupana'ga pe poko pota jawo. Ahe
 henduvame Tupana'ga nhi'iġa ndikwahyi reki ahe rehe.
 A'ereki henduvame ahe ndojikogi Tupana'ga rehe. Nurā
 Tupana'ga nonoġatui ahepy'a.

³ Ahe ve Tupana'ga ei:

“A'e hete ji nhinhimonha'ngavo:

Nanoġatuaġwami ti ji ġapy'a
 ġa nderure'yama jijipyri nehē,” ei ga.

Yvya apopavyagywera jate ga japopigirē, u katu
 gapy'a. Ga opota ġajikoga ojihe tu katu ti ġapy'a na jitehe
 nehē jawo. Ojiko po ymyahūva'ea ga rehe opy'a noġatuuka
 ga pe ramo a'ero. Nhande ki a'e te xajiko ga rehe. A'ero
 nhandepy'a Tupana'ga inoġatui.

⁴ Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka sétimo dia
 mombe'gwovo. Garembikwatijarukara e'i:

“Seis dias rupi Tupana'ga japopavi.

Ko'emame ga japopigi.
 A'ero gapy'a rukatui,” e'i ikwatijarukara.

⁵ Okwatijara'ja ahe. Aherembikwatijara i'ei Tupana'ga nhi'iğa mombe'gwovo:

“Nanoğatuağwami ti ji ğapy'a

ğa nderure'yma jijipyri nehē,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijara.

⁶ Nurã nhande ikwahavi javo: Ojipe'ğã py'a ti Tupana'ga tonogatu a'ero, xa'e nhande. A'ereki Tupana'ga imombe'uukarypyrame pyryva'ea ymyahüva'ea pe ahepy'a noğatupota, ahe ndojikogi reki ga rehe. Nurã Tupana'ga nonoğatui ahepy'a.

⁷ Aerë Tupana'ga imbokwara'ara'arame inoğatupota vyakotyve'ğã py'a ga ea'javi. Okwatijaruka ga Daviva'ea pe. Daviva'ea omombe'u a'ea jitehe a'ero ikwatija. A'ea ji amombe'u pe me ko. Aherembikwatijara e'i:

“Po ağwamo pe Tupana'ga nhi'iğa renduvi,

a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iğa rehe hendukat-uavo,” e'i Daviva'ea rembikwatijara.

⁸ Ymyahü Moisésva'ea py'rovo Josuéva'ea oko israelitasva'ea repiakatuharamo. Po ymya Josuéva'ea onoğatuuka israelitasva'ea py'a, a'ero po aerë Tupana'ga nde'ia'javi ahe ve hamo ağwamo ji inoğatupotari pepy'a javo hamo. Emo Josuéva'ea nonoğatuukari ahepy'a. Nurã Tupana'ga ea'javi vyakotyve'ğã py'a noğatupota. ⁹ A'ero ağwamo vehevi Tupana'ga inoğatupotari ojilheve'ğã py'a.

¹⁰ Ymyahü Tupana'ga oapo pi. A'ero gapy'a rukatui. Na jitehe ga – kiroki ga opy'a noğatuuka Tupana'ga pe – gaha oapo pi Tupana'ga ja.

¹¹ A'ea kwahava xajirokwa hete ti inoğatuuka Tupana'ga pe nhandepy'a nanani xakoyme ti ymyahüva'ea ja javo – kiroki ahe ndojikogi ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga nde'i nhande ve nehē nanoğatuağwami ti ji pepy'a jave'yma nhande ve. Xajiko hete ti ga rehe hendukatuavo ganhi'iğa.

Tupana'ga nhi'iğa ahe mongo Tupana'ga pyri avuirama

¹² Tupana'ga nhi'iğa nhande mongo Tupana'ga pyri avuirama. Ipopoaka ganhi'iğa. Ganhi'iğa ko haimbejovaiva'ea ja itakyhea'javuhuva'ea ja. Po nhande timongi haimbejovaiva'ea mbiara vyvitera pype, a'ero nhande tihepia pa ipype ijoapyhava vehevi ikağyvynha vehevi no. Koji'i Tupana'ga onhi'iğa imongihetei nhande pype nhande henduvame ganhi'iğa. A'ero ga hep-iukari nhande ve nhandereaporoğita nhaneremimbota-rimova'ea reheve. Nurã nhande jikwahahetei. A'ero nhande ei: Ğwia rehe tuhẽ nhande rekohetei reki! Na tuhẽ nhande reaporoğitaro reki! Nahã nhande rekote'varuhui reki! Nahã nhande rekokatui reki! A'ea xa'e nhande hendukaturame Tupana'ga nhi'iğa.

¹³ Tupana'ga pe jukwaha hete pa garembiapoa. Ahã onhimiva'ea ga pe. Ga gwepia pa. A'ero po ti nhande nimimi nhanderekote'varuhua ga hugwi nehẽ. Garovai pyteri pe po ti nhande ami nehẽ. Ga pe po ti nhande imohembavi nhanderekote'varuhua nehẽ. A'ereki ga nhanderuvi-havuhuhete'ga nhande kwaha pa nhande nhaporemo.

Jesus'ga oko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuhetero

¹⁴ Jesus'ga oko huvihavuhuhetero. Ga ko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuhetero Tupana'ga pe nhande repyga no. Nhanderekote'varuhuro ğwaramo ga nhande repygi omanomo tamombo ti ji ğandekote'varuhua ğa hugwi javo. Aerẽ ga hoi ogwovo yvaga rupi okwava ovahema Tupana'ga pyri. Ga ko Tupana'ga ra'yra'ga. Nurã ti xavy'a hete ga rehe nhandejikoheteavo ga mombe'gwovo xajiko hete nhande ga rehe javo.

¹⁵ A'ereki Jesus'ga ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga nhande porogwety. A'ereki ga okwaha hete nhandepopoakare'yma. A'ereki ga oko nhande ja uvame yvya

koty nhande pyri. Niandepopoakari nhande hahyrame nhande ve. It'e'varuhu nhande ve ojipe'ġa nhande mongo te'varuhu pota. Hahy! Na jitehe hahy paravuhu ga pe. Nurā ga ikwahahetei. Ga ndokote'varuhuangavi reki hahypavame ga pe.

¹⁶ Nurā xanhi'ī hete ti Tupana'ga pe nhanderuvi-havuhuhete'ga pe ikwahava gapyryva nhande ve. Xanhi'ī hete ti ga pe tomombo ti ga nhanderekote'varuhua henonha'jave'yma avuirama ikwahava'jave'yma. Xanhi'ī ti ga pe nhandepopoakare'ymame tomombyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo.

5

¹ Ymyahū Tupana'ga ġa mo'emo'ēi vvyakotyve'ġa py-teripeve'ġa hako. A'ea rupi ga ei hako: “Toko ti ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ġa pokoga tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua javo. Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ti ġa togweru ġanemimbuhuteheva'ea ji ve ikwava'eġa. Togweru ti ġa mbat-epyryva no – kiroki a'ea vvyakotyve'ġa ombuhu tehe ji ve jukapyra. A'ea ti ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa tokwava'ē ji ve. A'ero po ti ji imombori vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nehē ġa mombyryva,” ei Tupana'ga.

² Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa ko vvyakotyve'ġa. Vvyakotyva'ero ġwaramo ġa ndipopoakari okote'varuhavavo vvyakotyve'ġa ja. Nurā ġa ikwahahetei vvyakotyve'ġa ndekoa ġa oko te'varuhu nhande ja javo. A'ero ġa vvyakotyve'ġa porogwetygi vvyakotyve'ġa ndekote'varuhurame okoe'yma Tupana'ga nhi'īġa rupi ikwahave'yma ġwaramo. Nonhimonha'ngai ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa ġa nderekokatuavo a'ero.

³ Ikwava'êhara'ğa nduvihavuhu'ğa okote'varuhu. Nurã Tupana'ga ero ġwaramo ġa jipygi na'ê ikwava'eġa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Aerê ġa jara'ğa ndepyygi ikwava'eġa mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga ġandekote'varuhua javo.

⁴ Nde'i vvyakotyve'ğa: “Kiro ti ji tako ikwava'êhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe.” A'ea rüi ġa ei. Nonhimbohetei ġa nanongara rehe. A'ereki Tupana'ga jate e'i: “Kiro ji pe mo'emo'êi peko ti ikwava'êhara'ğa nduvihavuhuro ji ve javo.” Na tuhê. Gaha jate e'i Arãova'ea pe ymyahũ hako eko ti ikwava'êhara'ğa nduvihavuhuro ji ve javo. Na jitehe onhimbohetei'yma ojipe'ğa ndekoi ikwava'êhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe ga erame jate ġa pe.

⁵ Na jitehe Cristo'ga nonhimbohetei no. Nde'i ga: “Kiro ti ji tako ikwava'êhara'ğa nduvihavuhuro.” A'ea rüi Cristo'ga ei. Tupana'ga ki a'e te ga mbohetei toko ti ga ikwava'êhara'ğa nduvihavuhuro ji ve javo. Ga pe Tupana'ga ei:

“Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e vvyakotyve'ğa pe nhaporemome nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'yra'ga,” ei Tupana'ga.

⁶ Onhi'iġa'javame Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

“Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'êhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'êharamo ji ve Melquisedeque'ga ja,' ei Tupana'ga Cristo'ga pe,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

⁷ Uvame yvya koty Cristo'ga onhi'i Tupana'ga pe jipi ji poko javo. A'ereki Tupana'ga ipopoaka. Nurã Cristo'ga ei ga pe: “Ipotarame po ti nde nanhimomanoukari nehê.” Hahyahi Cristo'ga nhi'iġa ga pe ga jehe'orame ji poko javo. A'ero Tupana'ga ga rendukatui. A'ereki Cristo'ga

e'i: “Nhinhi'iġa rupi rūi ti eko. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero,” ei ga Tupana'ga pe.

⁸ Tupana'ga ra'yramo ga vehevi onhimbo'e onhimon-govo Tupana'ga nhi'iġa rupi hahyrame ojive. ⁹ Nahā hahyrame ga pe hahya ga mbojipokwahavi Tupana'ga nhi'iġa rehe ga monhimomiranambava. Nurā ga rekoï vvyakotyve'ġa nderohoharamo yvagi pe. Kiroki ġa oko ganhi'iġa rupi – ġa hugwi nhaporemō ga omombo ġan-dekote'varuhua ġa mombyryva. Aerē po ti ga ġa nderohoi yvagi pe ġa mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehē.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i Jesus'ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvi-havuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko ikwava'ēhara'ġa nduvi-havuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,” ei Tupana'ga.

Tapejikopigi ti Cristo'ga rehe

¹¹ Melquisedeque'ga rehe ti xanhomoġitaġita hete novīa. A'ereki manameuhū pe pekwaha! Nurā manameuhū po ti ji ikwahavukari pe me nehē? Napen-himbo'ea'javi pe! ¹² Pejapyaka ti pejihe! Ymyahū pe jikogi Cristo'ga rehe. Nurā po kiro pe ojipe'ġa mbo'ei Tupana'ga nhi'iġa rehe ikwahaheteavo hamo. A'ea ji ei novīa. Aġwamo vehevi ti ojipe'ġa toko pembo'eharamo pe mbo'ea'java ahembo'eypya rehe nonhimimiva'ea rehe imombe'urame Tupana'ga nhi'iġa pe me.

Pe ndapekwahavi Cristo'ga mombe'ua onhimiva'ea. Xunhihete'i jate pe pekwaha ahembo'eypya jate. Ipita'ngive'ġa – kiroki ġa oka'mbu jate – ġa ndo'upavi. Ġa javijitehe pe ndekoi a. ¹³ A'ea ji ei pe me. Kiroki ga oka'mbu jate – gaha ko ipita'ngive'ga ikwahave'yma. Na jitehe pe peko ipita'ngive'ġa javuhu. A'ereki xunhi pe

pekwha Tupana'ga nhi'iğa pyryva'ea. Ipita'ngive'ğa javuhu pe ei pejohupe: “Marã aherekote'varuhua? A'ereki nhande ndikwahavi. Marã ahe rekokatui? A'ereki nhande ndikwahavi.” A'ea pe ei ikwahave'yma pekopave'yma Tupana'ga nhi'iğa rupi.

¹⁴ Kiroki ga o'u pa – gaha ko jyvuaruhu. Ga javijitehe ga ikwahavi no – kiroki ga Tupana'ga nhi'ipo'ru pa okokatuavo opohia okote'varuhua hugwi. Gaha ojipokwha Tupana'ga nhi'imbava rehe ikwahapaheteavo. A'ero ga ei: “Nahã aherekote'varuhua. Nahã ahe rekokatui,” ei ga ikwahava. Koji'i ga ikwahavi no. Nonhimimi Tupana'ga nhi'iğa ga pe. Pehe ki a'e te ndapekwahavi ve oka'mbuve'ğa javuhu.

6

¹ Xanhomoğitaa'jaa'javyme ti ahembo'eypya rehe Cristo'ga mombe'urame. Kiro koji'i xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo nhanenhimbojipokwahapava hehe. A'ea rehe ji pe mbo'epotari kiro. A'ereki nhande xanhimbo'e jipe ahembo'eypya rehe.

A'ea rupi nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo: Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi herojijyita nhandereaporoğita. Xajiko ti Tupana'ga rehe ga reroviaheteavo, xa'e jipe nhande ikwehe. ² Ymya nhande ei: Nahanahã batismos. Tupana'ga ti tomomyry pe me kiro javo, nahanahã po nhande xapoko Jesus'gareheve'ğa akağa rehe hamo javo ğa pe. Ymya nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga omanove'ğa mbogwerava'javi nehẽ. Nahanahã po ti Tupana'ga ei ğa pe nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. Jara'ğa pe po ti ga ei nehẽ: “Pejo ti pejjupa avuirama ji pyri,” e po ti Tupana'ga nehẽ. Jara'ğa pe po ti ga ei nehẽ: “Peho ti ji hugwi pejjupa avuirama hahyva'ea

ruvihava pype,” e po ti Tupana'ga nehẽ, xa'e jipe nhande ikwehe. A'ea pe nhaporemõ nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo ikwehe.

³ Kiro koji'iva'ea rehe xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo, a'e ji pe me. Xanhimbo'e ti hehe Tupana'ga ipotarame.

⁴ Marã po jara'ãa pe? Tupana'ga nhi'iãa ãa henduna'ẽi. Aerẽ po ãa nohendukatua'javi. ãa henduvypyrame Tupana'ga ikwahavukari opyryva ãa pe nahanahã ji ipotari javo. ãa pe ga ikwahavukari Cristo'ga rupi po ti vyakotyve'ãa nduri ji pyri nehẽ javo. Nurã ãa jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua ojihugwi a'ero. “Tupana'ga Cristo'ga mbuhuruka nhande pyri yvaga hugwi,” ei ãa. A'ero Tupana'ga ra'uvapyryva uhu ãa pyri ãa pokoga. ⁵ A'ero ãa ei: “Pyry hete Tupana'ga nhi'iãa nhande ve. A'ereki ga nhande mbojiko ojihe,” e na'ẽ ãa. “Xanhimomby'a nhande gapopoakara rehe. Aerẽ po ti koji'i nhanemonhimomby'ava'ea nehẽ no,” e na'ẽ ãa.

⁶ Nahã ãa ndekona'ẽi henduva Tupana'ga nhi'iãa. Aerẽ po ãa ei: “Ndorokoa'javi ore Tupana'ga nhi'iãa rehe,” e po ãa okote'varuhuavo.

Marã po ãa pe? Tupana'ga ndogwerojijya'javi tuhẽ ãandeaporoãita a'ero. ãa ndopohipotari okote'varuhua hugwi imomborukare'yma Tupana'ga pe avuirama. Ndokoa'javi ãa Tupana'ga nhi'iãa rupi. Nurã ãa ndekoi Tupana'ga ra'yra'ga jukahara'ãa ja. Ombotegwete ãa Jesus'ga ojipe'ãa ndovaki.

⁷ Omoakãakyma'ja amana yja ko pe. Pyyryva'ea henhui jugwi gworygworyvamo kohoa jara'ga remityma. A'ero ga i'ui ãwemityma gworygworyvamo. A'ea pe yjakatua pe Tupana'ga imombyryvi.

Yjakatua – kiroki a'ea hugwi henhui pyryva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa ojiko hete Tupana'ga rehe okopige'yma ganhi'iġa rupi okopyryvamo ga pe. Ġa pe ga imombyryvi.

⁸ Omoakŷakyma'ja amana ojipea yja ko pe no. Ndapyryviva'ea ki a'e te henhui jugwi hatġava'ea hajiheva'ea pavġi. A'ea kohoa jara'ga ndo'ui. Nurġ ga ei: “Ite'varuhu yjal!” Nambegwei ti ga ei tokai ti nehġ javo. A'ero ti ga imbokai nehġ.

Yjate'varuhua – kiroki a'ea hugwi henhui ndapyryviva'ea – a'ea ja ko ġa – kiroki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iġa okoe'yma hupi okopyryve'yma ga pe. Nambegwei po ti ga imondoi hahyva'ea ġa pe nehġ.

⁹ Tupana'ga nhi'iġa rendukatue'ŷve'ġa pe ji anhi'ġi popoaka. Pehe ki a'e te ndapekoi ġa ja. Peko pyry pe Tupana'ga pe. A'ea ore ei pe me oreremiarġva'ea pe. A'ereki ore opokwaha. Peko hete pe Tupana'ga nhi'iġa rupi imomboruka pejikote'varuhua ga pe. A'ero po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo avuirama ojipyri nehġ pe imomborukaro ġwaramo. ¹⁰ A'ereki Tupana'ga ahe rereko katu jipi ahe poravykykaturame ga pe. Nurġ po ti ga nomoka'nhymi peporavykyagwera nehġ. Peporavyky katu pe Tupana'ga remimo'ġhara'ġa pokoga ikwehe Tupana'ga arġhetero ġwaramo. Aġwamo vehevi pe ġa pokogi. Peporavykypava Tupana'ga hepiagi okopyryvamo pe me.

¹¹ Na jitehe pe nhimarane'ymame nane'yimi ti pejirokwa pejikhoheteavo Tupana'ga rehe avuirama pejikokatuavo ojipe'ġa pe Cristo remimombyryva mbuhua pejive. Oropota hete ore pejirokwa pe napenani. ¹² A'ero po ti pe ndapevevugwei nehġ. Pejiko ti Tupana'ga rehe ojipe'ġa ja Tupana'gareheve'ġa ja. Penhimomirana ti onhimomiranave'ġa ja pejikopige'yma. Ojiko ġa onhimomiranama tihepia ti Tupana'ga remimombyryva nhande

ve nehẽ javo – kiroki a'ea pe ga ei ġa pe. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa. A'ero ga ġa mbohoryvi opyryvamo ġa pe. Na jitehe po ti Tupana'ga pe mbohoryvi opyryvamo pe me nehẽ pe ndekorame ġa ja aerẽ po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehẽ javo no.

Tupana'ga nopiriani onhi'iġa

¹³ Yvyakotyve'ġa ġwenoi ojihoheve'ga Tupana'ga ojohupe a'itiva'ea ji ei nhinhi'iġa javo. A'ereki Tupana'ga omombe'u a'itituhẽva'ea jate. Nurã togwerovia ti ojipe'ġa nhinhi'iġa javo, ġa ei: “Tupana'ga okwaha nhinhi'iġatua.” A'ea ġa e'i Tupana'ga renoina.

Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ġa hohe pa. Nurã Tupana'ga ehetei ojera javo o'erame Abraõova'ea pe togwerovia hete ti Abraõo'ga nhinhi'iġa javo. Imombe'gwovo pyryva'ea ga ei ahe ve a'ero: ¹⁴ “Jihi Tupana ti amombyry hete tuhẽ nde ve nehẽ,” ei ga ahe ve. “Amondo ti ji ndera'yra nde ve nehẽ. Aerẽ po ti nderakykwepohara'ġa nde'yjuhuro a'ero nehẽ. A'iti a! a'e ji.” Ymyahũ Tupana'ga ei a'ea Abraõova'ea pe onhinoina.

¹⁵ Onhimomiranamame Abraõova'ea imbokwara'ara'ari ojikoga Tupana'ga rehe omombyry po ti ga ji ve nehẽ javo. Tupana'ga nopiriani onhi'iġa Abraõova'ea pe. A'ero ga imombyryhetei ahe ve.

¹⁶ Yvyakotyve'ġa ġwenoi ojihoheve'ga ojogwayvarama. Ojohupe ġa ei onhombojikoga ojogwehe: “A'itituhẽva'ea pe ore ei. Tupana'ga okwaha orenhi'iġatua pe me.” A'ea ġa ei ojohupe Tupana'ga renoina heroviaruka ojohupe herojijyje'yma onhi'iġa. A'ero ġa ndojogwayvara'javi.

¹⁷ Ymyahũ Tupana'ga ikwahavukapotari onhi'iġa rerojijyje'yma ġa pe – kiroki ġa pe ga e'i: “Jihi Tupana po ti opogweruruka yvagi pe pe mongovo avuirama ji pyri imombyryva pe me nehẽ pe jikoga ġwaramo ji rehe,” ei ga. Nurã onhinoina ga ei a'ea ġa pe jukwaha hete ti ġa

pe nhinhi'iġa rerojijje'yma javo. ¹⁸ Tupana'ga ei a'ea onhinoina tohoryory hete ti ġa ikwahavame javo. E'i ga: “Aerē po ti ġa ei nehē: ‘Tupana'ga ndogwerojijyi onhi'iġa. Ga ndogwerojijyi onhi'iġa onhinoiname no,’ e po ti ġa gworygworyvamo nehē,” ei Tupana'ga.

Na tuhē. Tegwete ga'mbea ga nhi'iġame. A'ero a'ea kwahavame nhande roryroryheteramo nhandejirokwa ga rerovia aerē po ti ga nhande rerohoukari ojipyri nehē javo, xa'e nhande. A'ereki nhande xajiko hete ga rehe nhandepohia nhanderekote'varuhua hugwi.

¹⁹ Ipohyiva'ea âncora nombojijjukari yharuhua ahe imomborame yharuhua hugwi ihamuhūa pyvō. Na jitehe nhandereaporoġita ndojirojijja'javi. A'ereki nhande tirovia tuhē Tupana'ga aerē Jesus'ga pe po ti ga nhande rerurukari ojipyri yvagi pe nehē javo. Nianemoandyandyi po ti ga nehē. Jesus'ga rehe nhande jikogi a'ero nhandekyhyjie'yma.

Ga oho jipe yvagi pe Tupana'ga pyri tuhē nhande repyga okovo ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro. Avo yvya koty ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ġa na jitehe oho Tupana'ga ronga pype hete hovapiahava aherovai gwe'yja'ġa ndepyga. ²⁰ Tupana'ga pyri yvagi pe nhanderenondeve'ga hoi ovahema Jesus'ga. Gaha oho nhande renonde nhande repyga toho ti ġa ji reviri yvagi pe javo. Ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe ko Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja,” ei ga Jesus'ga pe.

7

Melquisedeque'ga oko ikwava'êharamo Tupana'ga pe

¹ Ymyahũ Melquisedeque'ga ko Salémmeva'ea ruvi-havuhu'ga hako. Ga ko ikwava'êhara'ga Tupana'ga pe no hako. Tupana'ga huvihavuhu hete ojipe'ġa hohe pa. Ga pe Melquisedeque'ga ko ikwava'êhara'ga. Melquisedeque'ga uhu nhaneremboypyva'ea rovatiamo Abraãova'ea rova-tiamo ahe jivyrame otavukara hugwi. Otavuka jipe Abraãova'ea ojipeva'ea ruvihavava'ea pe quatrova'ea pe ogwovo ahe reviri ahe monhana. Abraãova'ea jivyrame Melquisedeque'ga ahe rovatĩ. Ahe ve ga ei: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga ahe ve.

² Ojivyrame otavukara hugwi Abraãova'ea herupava'javi mbatera aheruvihavava'ea hugwi quatrova'ea hugwi – kiroki mbatera aheruvihavava'ea opyhygaha Abraãova'ea re'yjava'ea hugwi hajiheva'ea hugwi no. Abraãova'ea imboja'oja'ogi herura'javipyra imboatyatya inoġa dez mbatera jatyra. Melquisedeque'ga pe ahe imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra um décimo.

Melquisedeque'ga rera pe nhande ei: Pyry hete ko huvihavuhu'ga. A'ea nhande xa'e garera pe. Ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga. Cidade rera pe Salém me nhande ei Ahepy'a noġatua. Nurã nhande ei Melquisedeque'ga rera pe no: Ga onoġatu ojiheve'ġa py'a.

³ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui Melquisedeque'ga po'ria ga'yembora. Nomombe'ui garembikwatijarukara Melquisedeque'ga ramonhava'ea. Nomombe'ui garembikwatijarukara ga'aragwera gamanoa no. Melquisedeque'ga rekoi Tupana'ga ra'yra'ga ja Jesus'ga ja ikwava'êharamo Tupana'ga pe avuirama.

⁴ Pejapyaka ti Melquisedeque'ga rehe ga kwahaheteavo. Huvihavuhu hete ga. Nurã ga pe

Abraãova'ea imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra herura'javipyra um décimo – kiroki a'ea ahe gweru otavukara hugwi. Abraãova'ea oko nhaneremboypyro nhanderuvihavuhuro israelitas'ğa nduvihavuhuro. Ahe vehevi imondoi Melquisedeque'ga pe nde ko huvihava ji hohe javo. Jukwaha a'ero Melquisedeque'ga huvihavuhu hete.

⁵ Abraãova'ea ko Leviva'ea rakykwepohara'ğa nemboypya. Leviva'ea rakykwepohara'ğa mombe'gwovo Moisésva'ea rembikwatijara i'ei: “Levi'ga rakykwepohara'ğa – kiroki ğa oko Tupana'ga nhi'iğa rupi okovo ikwava'êhara'ğa – ğahã ti topyhy mbatera gwe'yja'ğa hugwi israelitas'ğa hugwi. Na tuhẽ. Israelitas'ğa herekorame dez mbatera tomondo ti ğa Levi'ga rakykwepohara'ğa pe ojipeji mbatera um décimo.” Nahã Moisésva'ea rembikwatijara i'ei.

Ğa nhaporemo oko Abraãova'ea rakykwepoharamo israelitas'ğa Leviva'ea rakykwepohara'ğa pavëi. Opyhy ikwava'êhara'ğa gwe'yja'ğa hugwi vehevi Abraãova'ea rakykwepohara'ğa hugwi tuhẽ.

⁶ Melquisedeque'ga ki a'e te Leviva'ea rakykwepohara'ga rüi. Abraãova'ea hugwi ga ipyhygi reki mbatera um décimo. Garembipyhyga renonde Tupana'ga ei Abraãova'ea pe: “He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ğa nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve. “Amondo ti ji hajiheve'ğa gwyrã nde ve nderakykwepohara'ğa pe nehẽ. Pevo po ti ğa nduvi avuirama a'ero nehẽ. Nderakykwepohara'ğa pe po ti ji hajiheve'ğa mbohoryvukari nehẽ,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe. A'ea Tupana'ga ei aerẽ po ti Abraãova'ea hoi huvihavamo nehẽ javo. Tupana'ga nhi'iğirẽ jate Melquisedeque'ga ei Abraãova'ea pe reki: “Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!” ei ga.

⁷ Jukwaha hete. Melquisedeque'ga huvihavuhu Abraõova'ea hohe a'ero. A'ereki nhande nhaporemo xa'e: Kiroki ģa oko ojipe'ģa hohe – ģahã jate e'i: “Tomomyry ti Tupana'ga nde ve.”

⁸ Leviva'ea rakykwepohara'ģa – kiroki ģa opyhy israelitas'ģa hugwi – ģahã omano reki. Melquisedeque'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy Abraõova'ea hugwi – gaha okoji. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui gamanoa.

⁹⁻¹⁰ Ndo'ari ve Leviva'ea Melquisedeque'ga Abraõova'ea rovatĩrame. Emo Leviva'ea oko Abraõova'ea rakykwepoharamo. A'ero imondorame um dćcimo Abraõova'ea omondo Leviva'ea repyga no, a'e ji. Leviva'ea ko ikwava'ėhara'ģa nemboypya. Ģahã opyhy gwe'yja'ģa hugwi um dćcimo. Emo Melquisedeque'ga pe Abraõova'ea omondo jipe Leviva'ea repykavamo reki. A'ero kaitu jukwaha. Melquisedeque'ga huvihavuhu Leviva'ea hohe Leviva'ea rakykwepohara'ģa hohe no.

Jesus'ga oko Melquisedeque'ga ja ikwava'ėharamo

¹¹ Ymyahũ Tupana'ga Leviva'ea rakykwepohara'ģa mo'emo'ėi toko ti Arão'ģa ikwava'ėharamo ji ve jipi israelitas'ģa mombyryva javo. Arãova'ea oko Leviva'ea rakykwepoharamo. Arãova'ea oko ikwava'ėharamo a'ero gwakykwepohara'ģa pavėi.

Moisėsva'ea pe Tupana'ga ikwatijarukari nhanembo'eagwera israelitas'ģa mbo'eagwera nahanahã po ti ikwava'ėhara'ģa pe mombyry pe nderua ji pyri nehė javo. Arãova'ea aherakykwepohara'ģa pavėi nomombyryvukari reki nhandere'yja'ģa israelitas'ģa. A'ero israelitas'ģa ndohoi Tupana'ga pyri. Nonhi'īgi ģa ga pe no.

Nurã Arãova'ea rakykwepohara'ğarũive'ga ruri okovo ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. Ga ko Jesus'ga. Melquisedeque'ga ja ga oko ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. Tupana'ga nde'i Jesus'ga pe: “Arãova'ea ja ko nde ikwava'ẽharamo ji ve.” A'ea rũi Tupana'ga ei. E'i ga: “Melquisedeque'ga ja ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽharamo ji ve,” ei ga.

¹² A'ea erame Jesus'ga pe Tupana'ga ei tokoa'javyme ti Leviva'ea rakykwepohara'ğa ikwava'ẽharamo javo. Leviva'ea rakykwepohara'ğa ndekoa'jave'ymame ikwava'ẽharamo, Moisésva'ea rembikwatijara rehe ndatekwava'javi – kiroki a'ea omombe'u ikwava'ẽhara'ğa. Hajiheva'ea toko ti kiro a'ero, xa'e nhande. Tupana'ga nhi'igapyahua jate Jesus'ga rehe toko kiro a'ero, xa'e nhande.

¹³ Jesus'ga pe Tupana'ga ei ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽharamo ji ve javo. Emo Jesus'ga ko Leviva'ea rakykwepohara'ga rũi reki. Ojipeva'ea rakykwepohara'ga ko Jesus'ga. Garembopyya rakykwepohara'ğa ndojukai reki mbatepyryva imbokaje'yma ikwava'ẽhava rehe Tupana'ga pe. ¹⁴ Jesus'ga oko nhaneramonhava'ea rakykwepoharamo Judáva'ea rakykwepoharamo nhandepojkaharete'ga. A'ea jukwaha. Moisésva'ea nde'i Judáva'ea rakykwepohara'ğa pe: “Pekwava'ẽ ti ğambatepyryva jukapyra imbokaita Tupana'ga pe pejikovo ikwava'ẽharamo.” A'ea rũi Moisésva'ea e'i Judáva'ea rakykwepohara'ğa pe.

¹⁵ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi kiro. A'ea jukwaha hete. A'ereki Jesus'ga reki kiro oko ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe ua yvya koty nhande pyri. Ga ko Melquisedeque'ga ja okovo ikwava'ẽharamo.

¹⁶ Moisésva'ea rembikwatijara nde'i Jesus'ga pe: “Eko ti ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. A'ereki neremboopyya

ko Leviva'ea.” Nanongara rūi aherembikwatijara e'i Jesus'ga pe. Yvyakotyve'ġa rūi e'i Jesus'ga pe eko ti ikwava'ēharamo Tupana'ga pe javo. Emo Jesus'ga oko reki ikwava'ēharamo. A'ereki ga ipopoaka okovo avuirama. Nomanoa'javi po ti ga nehē.

¹⁷ A'ereki ojipeva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u javo Jesus'ga pe. E'i:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve. Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.”

A'ea Tupana'ga rembikwatijarukara ei Jesus'ga pe.

¹⁸ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi a'ero ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe kiro javo. A'ereki aherembikwatijara ndipopoakari. A'ereki israelitas'ġa ndogwerojijyi ojeaporoġita aherembikwatijara renduvame. A'ero ġa ndokokatui ve. Ndohoi ġa Tupana'ga pyri onhi'ġa. Ndikwahyi aherembikwatijara ġa ndehe. ¹⁹ Nahemombyryvukari tuhē.

Koji'i pyry nhande ve kiro Jesus'ga rekorame ikwava'ēharamo Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga momanouka nhande repygauka imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mombyryva. Aerē po ti Jesus'ga nhande rerohoi ojupi nhande mongovo avuirama Tupana'ga pyri nhande mbohoryva nehē. Nurã nhande xanhi'inhi'ĩ Tupana'ga pe kiro.

²⁰ Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ġa hohe pa. Ojera vehevi javo ga ehetei o'erame toko ti Jesus'ga ikwava'ēharamo javo. ²¹ Tupana'ga nonhinoi reki o'erame toko ti Levi'ga rakykwepohara'ġa ikwava'ēharamo javo. Emo o'erame Jesus'ga pe ga onhinoi. Jesus'ga pe ga ei:

“Jihi Tupana ko ndepojkaharetea.

Anhi'iġatu ji nde ve kiro.

Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve
Melquisedeque'ga ja.

A'iti a! Ndarojjiyi ti ji nhinhi'iġa nde ve nehē.”

A'ea Tupana'ga ei onhinoina.

²² Nurā Jesus'ga popoakahetero okovo ikwava'ēharamo
Tupana'ga pe avuirama, kiro Tupana'ga nhi'iġapyahua
apiavo toho javo – kiroki ganhi'iġapyahua e'i vvyako-
tyve'ġa pe nahanahā po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo.
A'ero koji'i pyryvamo vvyakotyve'ġa pe kiro.

²³ Ymyahū Leviva'ea rakykwepohara'ġa nde'yjuhuro
reki okovo ikwava'ēharamo. A'ereki ġa omano opo-
ravykya reja. A'ero jara'ġa aherakykwepohara'ġa ndekoi
ikwava'ēharamo ahe py'rovo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndipy'rukavi ga. A'ereki
ga nomanoa'javi. Nurā gaha jate nane'yimi oko
ikwava'ēharamo avuirama. ²⁵ Nurā ga imombohetei
vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi avuirama ġa
momyrypava. Kiroki ġa onhi'i Tupana'ga pe ojikoga
ġwaramo Jesus'ga rehe – ġahā Jesus'ga ġa momyryvi.
A'ereki ga nomanoa'javi. Kiro yvagi pe ga oko Tupana'ga
pyri ġa ndepyga jipi epoko ti ġa javo Tupana'ga pe.

²⁶ Pyry hete tuhē a'ero Jesus'ga rekoi ikwava'ēhara'ġa
nduvihavuhuro Tupana'ga pe nhande repyga. Jesus'ga
oko pyry hete Tupana'ga monhimohema ojihe. Nahea-
poroġitatiruahūi ga. Ga ko ndokote'varuhui'i'i. Nurā
vvyakotyve'ġa ja rūi ga oko. A'ereki ga pyry hete tuhē.
Tupana'ga omongo ga ojipyri yvateuhu yvaga aherovai,
kiro ti ga toko huvihavuhetero ojipe'ġa hohe pa javo.

²⁷ Jesus'ga nokwava'eği tuhẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga jirekote'varuhua ji hugwi jave'yma. A'ereki ga oko katu hete jipi.

Leviva'ea rakykwepohara'ğa ki a'e te okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe okovo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua na'ẽ javo. Nahã ға jipygi. Ojipygirẽ jate ға ikwava'eği ojipea jukapyra tomombo ti Tupana'ga jara'ğa ndekote'varuhua kiro javo.

Jesus'ga ki a'e te nokwava'eği mbatepyryva jukapyra tomombo ti Tupana'ga yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua jave'yma. A'ereki Jesus'ga onhikwava'ẽ ojijukauka omanomo yva rehe tomombo ti Tupana'ga ғandekote'varuhua ға hugwi javo.

Nane'yimi Leviva'ea rakykwepohara'ğa okwava'ẽ mbatera jukapyra Tupana'ga pe.

Jesus'ga ki a'e te ojipeji ko ga jijukaukari. No-manoa'jaa'javi ga.

²⁸ Moisésva'ea rembikwatijara e'i akwaimbae'ğa ti toko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Emo yvyakotyva'ero ғwaramo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ğa ndekote'varuhuro opopoakare'ymamo ote'varuhua pe.

Aerẽ Tupana'ga ei onhinoina a'ero jira'yra'ga ti toko ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro avuirama javo reki. Nurã gara'yra'ga Jesus'ga pytai avuirama ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro okopyryhetero tuhẽ yvyakotyve'ğa ndepkatuavo Tupana'ga nhi'ĩpo'rupava avuirama.

8

Jesus'ga gwepy yvyakotyve'ğa

¹ Na tuhẽ Jesus'ga rekoï okovo ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhuro nhande repyga ogwovo yvagi pe hete. Pevo

huvihavuhuhetero Tupana'ga ruvi. Okovo ġwaramo huvihavuhuhetero Tupana'ga pavēi, Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rūi. A'ea rehe ji pe mbo'ei ko.

² Yvagi pe Tupana'ga ruhava pype tuhē nhandepojoykaharete'ga ruhava pype tuhē Jesus'ga rekoi. A'ea pype Tupana'ga rembiapoa pype ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Jesus'ga poravykyi Tupana'ga pyri nhande repyga. Yvyakotyva'ea rembiapoa pype rūi – kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty tenda – a'ea pype rūi ga nhande repygi. Ymyahū a'ea pype hete ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuva'ea oho gwe'yjava'ea repyga yvya koty.

³ Ymyahū Tupana'ga omo'emo'ē vyakotyve'ġa. Ga e'i: “Toko ti ġa ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro ji ve vyakotyve'ġa ndepyga. Nurā ti ġa togweru vyakotyve'ġa hugwi ġanemimbuhuteheva'ea ikwava'eġa ji ve nehē. Togweru ti ġa ġa hugwi mbatepyryva jukaprya ji ve nehē no vyakotyve'ġa ndepykaramo nehē,” ei Tupana'ga ymyahū.

Jesus'ga rekoi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe. Nurā po ga ikwava'eġi Tupana'ga pe no hamo.

⁴ Yvagi pe Jesus'ga poravykyi okovo ikwava'ēharamo. Po ga oko yvya koty, a'ero po ga ndokoi ikwava'ēharamo hamo. A'ereki gwereko jipe ikwava'ēhara'ġa yvya koty.

Ġahā gweru imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe jipi okovo Moisésva'ea rembikwatijara rupi. ⁵ Ġaporavykyia okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ero nhande ei: Na ja gwerevi nhanderepykava rekoi yvagi pe. Na jitehe Moisésva'ea rembiapoukara okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe Moisésva'ea rembiapohava renonde tenda apohava renonde. Tupana'ga e'i: “Ji rendu katu ti! Yvytyruhua rehe ji ikwahavukari nde ve nahā ko yvagipeva'ea

javo. A'ea'jaheteva'ea eapo katu katu pa imohina kiro,” ei ga Moisésva'ea pe.

A'ero Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ïpo'rupavi a'ea'jaheteva'ea japokatuuka tenda tapyjamo. Oapopavuka ahe mbatera no imondovo tenda pype. Nahã ahe japopavukari yvagipeva'ea'java'ea yvya koty. A'ea pype Leviva'ea rakykwepohara'ğa israelitas'ğa ndepyi okovo ikwava'êharamo yvya koty.

⁶ Jesus'ga poravykya ki a'e te koji'i pyryvamo ġapovavykya hohe. Ymyahũ Tupana'ga ekatui Moisésva'ea pe nahanahã po ti ji israelitas'ğa pokokatui nehẽ javo. A'ero ga ei toko ti Leviva'ea rakykwepohara'ğa ikwava'êharamo javo. Moisésva'ea pe ga ikwatijarukari javo: “Tombokai ti ġa mbatepyryva ji ve israelitas'ğa ndepya,” ei ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve.

Aerẽ koji'i pyryvamo reki Tupana'ga ekatuhetea Jesus'ga pe nahanahã po ti ji yvyakotyve'ğa pokokatui kiro nehẽ javo. “Ndehe ti emano imomborukaheteavo ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa ndepya nehẽ,” ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ko Tupana'ga nhi'ïpyahua. A'ero ga ei toko ti Jesus'ga ikwava'êharamo javo. Tupana'ga nhi'iġa Jesus'ga pe ipyahuva'ea rehe koji'i pyryvamo Moisésva'ea rembikwatijara hohe a'ero ymyahũva'ea hohe. Nurã Jesus'ga poravykya koji'i pyryvamo Leviva'ea rakykwepohara'ğa poravykya hohe. Yvyakotyve'ğa ndepykaramo Jesus'ga rekoi tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe javo. A'ero ga imombohetei yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombryva ġa mbuhua Tupana'ga pyri. A'ero kiro koji'i pyryvamo ġa pe.

⁷ Po ikwahyhetei ymyahũva'ea hamo Tupana'ga nhi'iġa Moisésva'ea pe hamo, a'ero po ga nonhi'iġi aerẽ ipyahuva'ea rehe Jesus'ga pe hamo.

⁸ Ymyahũ israelitasva'ea nohendukatui reki ymyahũva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. Nurã ndikwahyi ahe rehe. A'ea nhande tikwaha. A'ereki ga e'i:

“Kiro ji rendu katu ti,” ei Tupana'ga nhandepojoykaharete'ga.

“Aerẽ po ti ji nhi'iği ipyahuva'ea rehe Israelva'ea rakykwepohara'ğa pe Judáva'ea rakykwepohara'ğa pe nehẽ no,” ei ga.

⁹ “Ymyahũva'ea ja rui po ti ji nhi'iği ğa pe nehẽ.

Ymyahũ ғанамонhava'ea pe ji ekatui ikwatijaruka Moisésva'ea pe nhinhi'iğa

ahe rerogwovo pa Egitopeve'ğa gwyra hugwi.

Aroho katu ji ahe pea hugwi.

Emo ahe nohendukatupotari reki.

Ndokoi ahe ymyahũva'ea rupi nhirembikwatijarukara rupi.

Nurã ji ndarekokatua'javi ahe,” ei Tupana'ga.

¹⁰ “Aerẽ ipyahuva'ea rehe po ti ji ekatui ğa pe nehẽ

Israelva'ea rakykwepohara'ğa pe israelitas'ğa pe nehẽ,” ei Tupana'ga.

“Nhinhi'iğa po ti ji imongi ğa'akaği pe nahanahã peko katu ti javo ğa pe.

Ғapy'a pype po ti ji inoği nhinhi'iğa.

A'ero po ti ға hendukatupotari nhinhi'iğa okovo pota hupi nehẽ, ei ga.

A'ero po ti ji rekohetei ғандувиhавухhetero ға pokokat-uavo nehẽ.

A'ero po ti ға ji mbohetei

nde ko oreruvihavuhetea javo ji ve nehẽ.

A'ero po ti ға ndekohetei jireheva'ero

ji nhi'ipo'ruheteavo nehẽ,” ei Tupana'ga.

¹¹ “Ojopyjopyrive'ğa po ti nonhombo'ei ji rehe nehẽ.

Onhoirũ'ğa ti nonhombo'ei ji rehe nehẽ no,” ei ga.

“Nde'i po ti ға ojohupe nehẽ: ‘Pekwaha hete ti nhandepo-
jykaharete'ga.’

A'ea rüi po ti ға ei ға nhaporemo ji kwahahetejipero
ğwaramo ojikoga ji rehe nehẽ,” ei ga.

“Ğapyrive'ğa ji kwahahetei nehẽ.

Ğanduvihava'ğa ji kwahahetei nehẽ no.

¹² Aporogwety po ti ji ға nehẽ ға pyryve'yname.

Ğa hugwi po ti ji imombori ğandekote'varuhua
ğapyryve'yma reheve nehẽ.

Nahenonha'javi po ti ji avuirama ğandekote'varuhua
ikwahapava'jave'yma nehẽ,” ei Tupana'ga ymyahũ.

¹³ Ymyahũ Tupana'ga ei no: “Ipyahuva'ea rehe po ti
ji nhi'iği nehẽ nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehẽ
javo.”

Tupana'ga a'ea ero ğwaramo nhande ikwahavi.
A'ero nhande ei: Ndatekwava'javi ymyahũva'ea rehe
Moisésva'ea rembikwatijara rehe a'ero. A'ereki
nhymyanuhũ kiro, xa'e nhande. Na tuhẽ. Opa ğwerĩ
ymyahũva'ea, xa'e nhande.

9

Israelitasva'ea ombohete Tupana'ga tenda pype yvya koty

¹ Ymyahũ Tupana'ga omombe'u Moisésva'ea pe
nahanahã po ti israelitas'ğa ji mbohetei nehẽ javo.
Omombe'u ga tenda vvyakotyva'ea nahanahã po ti ға
toapo tenda ji mboheteavo ipype nehẽ javo.

² A'ero Tupana'ga nhi'ïpo'ruavo Moisésva'ea japoukari
tenda tapyjamo Tupana'ga mbohetejavamo. Mokõi
hyrua tenda pype: kokotyva'ea kikotyva'ea pavẽi. Koko-
tyva'ea pype ahe imondoukari hyapehava, mesa, pão.
Omondouka ahe pão mesa rehe Tupana'ga rovai pyteri
pe ga'apoa javo jupe. Nahã ahe imondoukari hyrua pype

kokotyva'ea pype. Tupana'ga ei hyrua pe kokotyva'ea pe: Ipojykahava. Nahã ga inoği hera hehe. A'ereki pea Tupana'ga opojyka ojive.

³ Tenda pyteri pe Moisésva'ea imbohaekoukari hovapiahava cortina imohinuka. Hovapiahava aherovai ojipea hyrua teni tenda pype kikotyva'ea. Tupana'ga ei hyrua pe kikotyva'ea pe: Ipojykahetehava. Nahã ga inoği hera hehe. A'ereki pea koji'i Tupana'ga opojyka hete ojive.

⁴ Ipojykahetehava gwereko perfume mbokaihava ouro apopyra. Ipojykahetehava gwereko hyru'ia no Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia. Omomoğuka ahe ouro hehe.

Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia gwereko nhaepepoa ouro apopyrava'ea. Nhaepepoa gwereko mbeju'ia'javuhuva'ea maná. Hyru'ia gwereko Arãova'ea apoagwera no yvyra – kiroki yvyra ipoty. Gwereko itapereuhua no – kiroki a'ea rehe Tupana'ga okwatijarukaripe ahe ve ymyahüva'ea.

⁵ Hyru'ia arimo ahe imondoukari yvagipeve'ğã ra'angava querubins'ğã ra'angava. A'ea ahe japoukari imondovouka pevo yvagipeve'ğã'java'ea. Hendy'jandy'ja memei yvagipeve'ğã'java'ea Tupana'ga rendy'java pyvõ. Yvagipeve'ğã'java'ea ipepojai hyru'ia arimo hyru'ia rovapytymbava rehe o'ama. Aerẽ hovapytymbava rehe ikwava'ẽhara'ğã nduvihavuhu'ga gwypygwypyi hekoa tomombo ti Tupana'ga israelitas'ğã ndekote'varuhua javo. A'ero ojapyakarama hehe hovapytymbava rehe ãa ikwahava'javi okote'varuhua mombora javo: “Tupana'ga oko nhande pyri ġwenonhe'yma nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma,” ei ġã.

A'ea rehe ti ji namombe'upavi kiro.

⁶ Moisésva'ea japopavukarirẽ nane'yimi ikwava'ẽhara'ğã hoi tenda pype kokotyva'ea pype

oporavykyavo Tupana'ga pe nahã ga mboheteheateavo ipype.

⁷ Ojipea pype kikotyva'ea pype ikwava'ẽhara'ẽga nduvi-havuhu'ga tehe ga hoi. Outubroğwerĩa rupi jate, uma vez ano nanani ga tehe ga hoi ipype herogwovo mbatepyryva rekoa. Hekoa rerohorame jate ga hoi ipype hypyyypita tomombo ti Tupana'ga jirekote'varuhua ji hugwi javo. “Tomombo ti ga israelitas'ẽga ndekote'varuhua ẽga hugwi no,” ei ga. “A'ereki ẽga oko te'varuhu ikwahave'yma,” ei ga hypyyypita.

⁸ A'ero nhande ei: Ojipe'ẽga ndohoi tenda pype, xa'e nhande. A'ea rehe Tupana'ga ra'uvapyryva nhande mbojapyakarama ikwahavukari nhande ve ojipea. A'ero nhande ei: Tenda rekorame po Tupana'ga nde'i ve vyakotyve'ẽga pe tuhu ti ẽga jiruhava pype ji pyri tuhẽ onhi'iãga ji ve javo.

⁹ Na tuhẽ reki ymyahũ hako. Nhande japyakarama ymyahũva'ea rehe nhande ei: Ağwamo na jitehe nhande ve no. Imbuhuteheva'ea nombojipe'ai nhanderekote'varuhua nhande hugwi no mbatepyryva rekoa rypyypya pavẽi. A'ereki nomombyryvi nhandereaporoğita. Nonoğatui nhandepy'a a'ero nhande monhi'iğukare'yma Tupana'ga pe.

¹⁰ Ymyahũve'ẽga omondo imbuhuteheva'ea tombokai ti ikwava'ẽhara'ẽga Tupana'ga pe javo. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara e'i ẽga pe pemondo ti javo. Ojikwaku ẽga ğwiğwia ti ti'u mbatepyryva tyhya no javo. Ndo'ui ẽga hajiheva'ea. Ojikwaku ẽga nahanahã ti nhanerembiheiparavuhua javo. Ojikwaku ẽga. A'ereki aherembikwatijara e'i ẽga pe pejikwaku ti javo. Jukwaha a'ero. Ğandea-poroğita pe rũi aherembikwatijara e'i. Ğanda'oa pe jate e'i aherembikwatijara. Ipyahuva'ea rehe Tupana'ga

nhi'igirẽ ndatekwava'javi tuhẽ aherembikwatijara rehe. Kirẽ nde'ia'javi aherembikwatijara ġa pe.

Cristo'ga ombohete Tupana'ga yvagi pe

¹¹ Aġwamo Cristo'ga oko ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuro oporavykyavo Tupana'ga pe imombyryvuka nhande ve. Koji'i pyryvamo nhande ve a'ero kiro. Yvyakotyve'ġa nemiapoa pype rui vyakotyva'ea pype rui ga rekoi ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhuro. Yvaga pype ga rekoi Tupana'ga ruhava pype tuhẽ. Pea koji'i pyry hete Tupana'ga pe vyakotyve'ġa apoa hohe tenda hohe.

¹² Ohorame yvaga pype Tupana'ga ruhava pype ga ndogwerohoi bodes rekoa bezeros rekoa tomombo ti Tupana'ga vyakotyve'ġa ndekote'varuhua a'ero javo. Hekoa pyvõ rui ga oki yvagi pe a'ero. Gwekoa reka'voguka ojjukehara'ġa pe ga omano yva rehe tahepy ji vyakotyve'ġa javo. Nahã ga ġa ndepyi ġa mbopiro'yavo avuirama ġandekote'varuhua hugwi ogwovo yvaga pype opytavo. Ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga ipype.

¹³ Ymyahũ bodes rekoa touros rekoa no, a'ea ikwava'ẽhara'ġa hypyypyi israelitas'ġa ndehe. Ombokai ġa novilha. Ikotiamo novilha mbokaipavipyra yhya pyvõ ġa hypyypyi a'ea israelitas'ġa ndehe. Israelitas'ġa jikwakupave'ymame ikwava'ẽhara'ġa hypyypyi ġa ndehe tomombo ti Tupana'ga ġate'varuhua ġa hugwi javo. A'ero israelitas'ġa nda'oa tehe reki ġa imombyryvukari. Hekoa rypyypya nomombyryvukari israelitas'ġa ndeaporoġita reki.

¹⁴ Koji'i pyryvamo Cristo'ga rekoa reka'vogukara mbatepyryva rekoa reka'voga hohe okwahyro pe ndehe. A'ereki nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga omombyry nhandereaporoġita.

A'ereki Tupana'ga ra'uva avuiramava'ea opoko Cristo'ga ga nhikwava'eḡame Tupana'ga pe omanomo. Nдите'varuhui'i'i Cristo'ga okokatuavo. Pyryheteva'ero ga manoi tahepy ti ji ḡa javo. Nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga imombopavi nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhandereaporoḡita mombyryva nhandepy'a noḡatuavo. Nurã nhande nhi'iḡi Tupana'ga pe. Tokoa'javyme ti ḡa ite'varuhua rehe javo Cristo'ga manoi nhande repyga. Tupana'ga nhi'iḡa rupi avuiramave'ga nhi'iḡa rupi ti ḡa toko javo ga manoi nhande repyga.

¹⁵ Nurãro ḡwaramo Cristo'ga yvyakotyve'ḡa ndepyi omanomo ḡa mongovo Tupana'ga nhi'iḡa rupi ipyahuva'ea rupi. Ndokopavi ḡa Moisésva'ea rembikwatijara rupi ymyahũva'ea rupi okote'varuhuavo ymyahũ. A'ero Cristo'ga manoi ḡa mbopiro'yavo ḡandekote'varuhua hugwi tuhu ti ḡa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iḡa ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ḡa pe ḡa mo'emo'eamo: “Aerẽ po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi nehẽ. A'ero po ti pe nduri pejjupa avuirama ji pyri nehẽ,” ei ga onhi'iḡa ipyahuva'ea rehe.

¹⁶⁻¹⁷ Ahe e'i: “Nahanahã po ti ḡa herekoi nhimbaterueramo nehẽ ji manorame nehẽ,” ei ahe. Ahe manoe'ymame ḡa ndogwerekoi ahembatera. Ahe manorame po ti ḡa tomombe'u katu na'ẽ ahemanoa – kiroki ḡa gwepia ahemanoa. A'ereki ahe manorame jate pyry ḡa herohoi ahembateruera – kiroki ḡa pe ahe e'i jipe.

¹⁸ Nurã ymyahũ mbatepyryva manoi Tupana'ga nhi'iḡame Moisésva'ea pe ikwatijaruka. A'ereki ahe ojuka mbatepyryva heka'voga hekoa Tupana'ga nhi'iḡo'ruavo. “Kiro po ti Tupana'ga nopiriani onhi'iḡa nehẽ,” ei Moisésva'ea. “Kiro po ti ga imombyryvi nhande ve

mbatepyryva manoro ġwaramo,” ei ahe israelitasva'ea pe ymyahū.

¹⁹ Moisésva'ea omombe'u pa katu na'ē israelitasva'ea pe nhaporemo Tupana'ga rembikwatijarukara ymyahūva'ea tokwaha ti ġa javo. Imombe'upavirē israelitasva'ea pe Moisésva'ea ipyhygi bezeros rekoa bodes rekoa no. Yhya ahe ipyhygi no. Okotī ahe hekoa yhya pyvō. Ovelhas rava apopyra – kiroki aheremimoġwaġipyra – a'ea ahe ipyhygi. Ahe opyhy nhungwava'javuhuva'ea hissopo. Oapytī ahe nhungwava'javuhuva'ea ovelhas rava apopyra pyvō imondeva ikotimbyra pype. A'ea pyvō ahe hypyypy i kotimbyra Tupana'ga rembikwatijarukara rehe. Israelitasva'ea rehe ahe hypyypy no.

²⁰ Kirē Moisésva'ea ei israelitasva'ea pe: “Nahanahā ti peko katu pejikovo Tupana'ga nhi'iġa rupi. Nahā ga opota. Pehepia hekoa. Mbatepyryva manoro ġwaramo nhande ei: Tupana'ga nhi'iġa nhande ve ko a'itituhēva'ea – kiroki ganhi'iġa e'i nahanahā po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo. Ndojirojijyi ganhi'iġa nhande ve,” ei Moisésva'ea.

²¹ Na jitehe Moisésva'ea hypyypy hekoa tenda rehe. Tendapypeva'ea no – kiroki a'ea ikwava'ēharava'ea opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe nahā ga mboheteavo – a'ea rehe ahe hypyypy mbatepyryva rekoa ymyahū.

²² Aerē nane'ymi hekoa ikwava'ēhara'ġa hypyypy mbatera rehe nhaporemo gwerevi tamombry Tupana'ga pe javo – kiroki mbatera ġa opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe. A'ea pyry pa Tupana'ga pe a'ero. Nane'ymi ġa ikwava'eġi Tupana'ga pe jukapyra rekoa heka'voga israelitas'ġa ndepyga kiro po ti Tupana'ga imombori pen-dekote'varuhua pe hugwi a'ero nehē javo ġa pe. A'ereki nahā e'i Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe.

Ĝa ikwava'eĝe'ymame jukapyra rekoa heka'voge'yma, Tupana'ga nomombori ĝandekote'varuhua ĝa hugwi ikwaha'java.

²³ Mbatepyryva rekoa pyvō Moisésva'ea omombyry Tupana'ga pe vvyakotyva'ea yvagipeva'ea'java'ea tenda tendapypeva'ea reheve. A'ereki Tupana'ga e'i na ahe ve. Pyry pa a'ea Tupana'ga pe a'ero. Hekoa ko vvyakotyva'ea mombyryhava. Yvagipeva'ea mombyryhava koji'i pyryvamo vvyakotyva'ea mombyryhava hohe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i na.

²⁴ Na tuhẽ. A'ereki Cristo'ga yvagi pe tuhẽ oho vvyakotyve'ĝa ndeaporoĝita mombyryharamo. Pevo ga jipiukari aĝwamo Tupana'ga rovai pyteri pe nhande repyga. Yvyakotyva'ea pype rūi ipojykahetehava pype rūi ga hoi – kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty ymyahũ.

²⁵ Ymyahũ ano nanani ikwava'ẽhara'ĝa nduvihavuhu'ga oho ipojykahetehava pype vvyakotyva'ea pype jukapyra rekoa herogwovo ipype.

Cristo'ga ki a'e te ga omano ojipeji gwekoa tuhẽ heka'voguka. Nomanoa'jaa'javi ga. Nurã ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga. ²⁶ Jypya Cristo'ga nomanoi a'ero. Aerẽ ga nomanoa'jaa'javi. A'ereki ojipeji ga omano. Mbapava koty ga jijukaukari omanomo ojipeji tamombo pa hete ji vvyakotyve'ĝa ndekote'varuhua ĝa hugwi javo. Nahã hahyro ga pe ojipeji.

²⁷ Vvyakotyve'ĝa ti tomano ojipeji. Omanorẽ po ti ĝa tojipiuka Tupana'ga pe nehẽ. A'ero po ti ga ei ĝandea-
poroĝitapyryva pe ĝandea-
poroĝitate'varuhua pe nehẽ no.

²⁸ Vvyakotyve'ĝa javijitehe Cristo'ga manoi ojipeji. Onhikwava'ẽ ga ojijukauka. Nahã ga herekoi he'yjuhuve'ĝa ndekote'varuhua ojihe omanorame ĝa ndepygga. Aerẽ po ti ga rura'javi ojipiukara'java yvya koty nehẽ. Uhura'javame po ti ga nomanoa'javi ĝa ndepygga

nehê. Nde'ia'javi po ti ga nehê: “Kiro po ti ji manoi imomboã ġandekote'varuhua ġa hugwi.” A'ea rûi po ti ga ei nehê. Uhura'javame yvya koty po ti ga togweroho ġa ojupi yvagi pe ġa pokoga nehê – kiroki ġa opota hete garura uhu po ti ga nehê javo.

10

Cristo'ga omombo pa hete ġandekote'varuhua avuirama

¹ Okorame Moisésva'ea rembikwatijara rupi israelitas'ġa okwaha xunhi aerê po ti pyry hete nehê javo. Ġa ndokwahapavi reki aerêva'ea pyryva'ea. Ano nanani ġa heruri Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra okovo Moisésva'ea remimombe'ua rupi. Jukapyra nomombyryvi tuhê reki ġandeaporoġita. Nonoġatui ġapy'a no. ² Po jukapyra omombyry, a'ero po ġa ndojukaa'jaa'javi te hamo. Po jukapyra omombyry, a'ero po ġa ei hamo: “Nihenonha'javi nhande nhanderekote'varuhua. A'ereki jukapyra nhande mbopiro'y jugwi avuirama,” e po ġa hamo.

A'ea rûi reki ġa ei. ³ A'ereki ano nanani herurame mbatepyryva jukapyra ġa okwahava'java'ja okote'varuhugwera. ⁴ A'ereki touros rekoa reka'voga bodes rekoa reka'voga pavêi nomomborukari aherekote'varuhua ahe hugwi. A'iti a.

⁵ Nurã uhurame yvya koty Cristo'ga ei Tupana'ga pe: “Mbatepyryva jukapyra imbuhuteheva'ea reheve nde nderepotari.

Nurã nde japoï jira'oa ji ve ji mongovo yvyakotyva'eramo.

⁶ Nerenhimohema'javi nde mbatepyryva imbokaipyra rehe imbuhuteheva'ea rehe no
– kiroki a'ea ġa ojuka tomombo ti ga nhanderekote'varuhua javo.

⁷ Nurã ji ei nde ve jiruvihavuhuhetea pe: Agwa ji ami.

Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iğa rupi javo.

Nahã nerembikwatijarukara ji mombe'ui imamanipyra pype livro pype,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

⁸ Nahã Cristo'ga ei: “Nderepotari nde jukapyra mbatepyryva mbokaipyra no imbuhuteheva'ea no ojipea imbuhuteheva'ea no – kiroki a'ea ġa ojuka tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe. “A'ea nhaporemõ nde nderepotari enhimohema'jave'yma hehe.” A'ea Cristo'ga ei imbuhutehea pe ojipea pe no – kiroki a'ea pe Moisésva'ea rembikwatijara ei pemondo ti Tupana'ga pe javo.

⁹ Kirẽ ga ei gwuvihavuhuhete'ga pe: “Agwa ji ami. Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iğa rupi javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ea erame ga ei: “Ndatekwava'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe – perope omombe'u mbatepyryva jukapyra. Kiro ji yvyakotyve'ğa mongoi Tupana'ga nhi'ipyahua rupi. A'ea Tupana'ga ipotari.” A'ea Cristo'ga ei o'erame Tupana'ga pe tako ti ji nenhi'iğa rupi javo.

¹⁰ Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus Cristo'ga jijukaukari omanomo imomboa nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Nahã ga nhande mombyryvi avuirama toko ti ġa Tupana'gareheva'ero avuirama javo. Ndojijukaukara'jara'javi ga. Ojipeji ga jijukaukari.

¹¹ Ymyahũ ikwava'ẽhara'ğa ami oporavykyavo ikwava'eğa Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra ikwava'ẽva'eğa. Kotihĩtihĩ ġa ami ikwava'eğa imbokaita ġwiġwia jipi tomombo ti Tupana'ga israelitas'ğa ndekote'varuhua javo. Emo mbatepyryva kwava'eğa nomomborukari tuhẽ reki ġandekote'varuhua ġa hugwi.

¹² Cristo'ga ki a'e te ojijukaukarirē ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rūi okovo huvihavamo. Ga ndoji-jukaukara'jara'javi. Ojipeji ga jijukaukari onhikwava'eğa tamombo pa hete ti ji vvyakotyve'ğa ndekote'varuhua ġa hugwi javo. A'ero gamanoypyagwera jate pyry Tupana'ga pe vvyakotyve'ğa nhaporemo imomborukari okote'varuhua Jesus'ga pe okojirame. ¹³ “Aerē po ti Tupana'ga imombigukari nhiarōe'ŷve'ğa popoakara ġa mongovo nhinhi'iğa rupi nehē,” ei Jesus'ga oapyga Tupana'ga pyri.

¹⁴ Ojipeji ga jijukaukari Tupana'ga remimo'ēhara'ğa ndeaporoğita mombyrypava avuirama inoğatuavo ġapy'a. Nahã ga ġa pokogi imombopava ġandekote'varuhua ġa hugwi.

¹⁵ A'ea Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhande ve no imombe'urame Tupana'ga nhi'iğa javo. E'i na'ē:

¹⁶ “Tupana'ga e'i:

'Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'iği israelitas'ğa pe nehē,' ei Tupana'ga.

'Nhinhi'iğa po ti ji imongi ġapy'a pe.

A'ero po ti ġa hendukatupotari nhinhi'iğa okovo pota hupi nehē.

Ĝa'akaği pe po ti ji inoği nhinhi'iğa

nahanahã peko katu ti javo ġa pe,' ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁷ Aerē i'ei:

“'Nahenonha'javi po ti ji avuirama ġandekote'varuhua ġapyryve'yma reheve

ikwahapava'jave'yma nehē,' ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

¹⁸ Tupana'ga imombopaheteukari nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma Jesus'ga manoro ġwaramo. Nurãro ġwaramo ndatekwava'javi

mbatepyryva jukaa'java rehe. Ndatekwawa'javi Jesus'ga manoa'java rehe no. A'ereki ojipeji omanomo ga omombo pa nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

Xanhi'ĩ ti Tupana'ga pe nhanenhimomiranama

¹⁹ Oreirũ, oro'e ore. Piry hete Tupana'ga pe nhande nhi'iği ga pe kiro Jesus'ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramo omanomo nhande repyga.

²⁰ Ymyahũ ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe ga kwavi ogwovo hovapiahava cortina aherovai ogwovo ipojkahetehava pype. Pea Tupana'ga opojyka hete ojive. Ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga tehe oho ipype taho ti Tupana'ga rovai pyteri pe nhinhi'iġa ga pe javo. Tegwete ojipe'ġa hohava hovapiahava aherovai Tupana'ga pyri. Nurã ġa nonhi'iği Tupana'ga pe pevo.

Nhande ki a'e te xanhi'ĩ Tupana'ga pe kiro Jesus'ga manoro ġwaramo nhande repyga okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Avuirama Jesus'ga oko. Nurã avuirama po ti nhande nhi'iği Tupana'ga pe nehẽ.

²¹ Jesus'ga ko ikwava'ẽhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. Ga ko nhandervihavuhuhete'ga no Tupana'gareheve'ġa ndepiakatuavo nhande repiakatuavo nhande mongomongovo onhi'iġa rupi. ²² Nurã ti xanhi'ĩ Tupana'ga pe ga mboheteavo. Tiandereaporoġita katu ti xako ti Tupana'ga reaporoġita rehe jate nhanenhi'iġame ga pe. Xajiko hete tuhẽ ti ga rehe tianerendu ti ga javo.

Ymyahũ ikwava'ẽhara'ġa gwypygwypyi mbatepyryva jukapyra rekoa ġa ndehe timombyry ġa javo. Ikwava'ẽhara'ġa ġa hei yhya pyvõ no timombyry ġa javo.

Na jitehe ojijukaukaro ġwaramo gwekoa reka'voguka Cristo'ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi imombyryva nhandereaporoġita inoġatuavo nhandepy'a. Nurã nhande piro'yro avuirama

nhanderekote'varuhua hugwi. Nahã ti nhandekokatuavo xanhi'ĩ Tupana'ga pe.

²³ Xanhimombe'upigyme ti ojohupe. Xa'e ti: Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus'ga omano nhanderepyga imomboa nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mongovo Tupana'ga pyri. A'ero po ti nhande ruvi ga pyri avuirama nhanenhi'iğa ga pe a'ero nehẽ. A'ea ti xa'e ojohupe nhandejikohetepige'yma ga rehe. A'ereki Tupana'ga nopiriani onhi'iğa. Ga e'i: "Aerẽ po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi. A'ero po ti pe nduri pejijupa avuirama ji pyri nehẽ," ei ga.

²⁴ Tiandereaporoğita katu ti nhandejogwehe. Xa'e ti ojohupe: Xanhoarõ hete ti nhandejopokokatuavo.

²⁵ Xanhimono'ono'ombigyme ti. Xanhimono'õ ti Tupana'ga nhi'iğa renduva. Jara'ğa nonhimono'oğa'javi Tupana'ga nhi'iğa renduve'yma. Ğa ja rüi ti xako. Nam-begwei po ti Jesus'ga nhandepojykaharete'ga rura'javi nehẽ ta'e ti ji ğa pe ğandeaporoğita rehe javo. Nurã koji'i ti xanhombohoryory jipi Tupana'ga pyryva mombe'gwovo ojohupe nhandejikoheteavo ga rehe.

²⁶ Tikwaha nhande a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua nhanderekote'varuhua mombohara'ga mombe'ua. Ikwahavirẽ po nhande ndiakote'varuhuahai hamo. Po nhande xako te'varuhu aha jipi, a'ero nimombohavi nhanderekote'varuhua pe. A'ereki ahã nhande ve ojipe'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga jujukaukahara'ga.

²⁷ Ahaname nhanderekote'varuhua mombohavamamo nhande kyhyji avuirama javo: Aerẽ po ti Tupana'ga ei nhande ve nehẽ: "Pendeaporoğita ko pehoağwama tata pype." A'ea po ti ga ei onhimonha'ngavo nhande rehe nehẽ. Hahy hete po ti nhande ve tata pype avuirama a'ero nehẽ. Nahã po ti ga oarõ'e'ỹve'ğa moka'nhymbavi nehẽ.

²⁸ Ymyahũ israelita'ga rekoe'ymame Moisésva'ea rem-bikwatijara rupi ite'varuhu ga pe. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara rehe ga ndokoi. Garekote'varuhua kwa-havame ģa ei: “Ndokoi ga aherembikwatijara rupi. Oko te'varuhu ga a'ero. Ore ga repiagi.” Po doisve'ģa ei a'ea, po trêsvē'ģa ei, a'ero ģanduvihava'ģa ga jukai. Ndoporog-wetygi ģa ga ymyahũ.

²⁹ Aġwamo po ti ite'varuhuhetero ojipe'ga pe kaitu nehē ga erame: “Ndajikogi ji Cristo'ga rehe. Ndakoi po ti ji ganhi'iġa rupi nehē. Ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rūi.” Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē. A'ereki ga ombotegwete Tupana'ga ra'yra'ga.

Omano Cristo'ga heka'voguka gwekoa okovo Tupana'ga nhi'ipyahua rupi imomboā vyakotyve'ģa ndekote'varuhua ģa hugwi. Nahā ga ģa mombyryvi tonhi'i ti ģa Tupana'ga pe javo. Po akoja'ga ite'varuhuve'ga pyryvamo Cristo'ga manoro ģwaramo ga pe. Po ga aerē e'i: “Ndikwahyi reki ji rehe gamanoa. Omano tehe reki ga,” e po ga. Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka Cristo'ga pyryva ga pe ga pokoga novā. Emo ojikopotare'ymame Cristo'ga rehe ga Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehē.

³⁰ Tikwaha hete nhande Tupana'ga. Gaha e'i:

“Jihi po ti ajipy ģa ndehe nehē.

Ģa ndekote'varuhurame po ti ji ikwepygi ģandekote'varuhua nehē ikwahavuka hahyva'ea ģa pe nehē,” ei ga.

Onhi'iġa'javame ga ei:

“Jihi po ti amondo hahyva'ea jijiheve'ģa pe nehē ģa ndekote'varuhurame,” ei Tupana'ga nhandepo-jykaharete'ga.

Na tuhě po ti nhande ve nhande rekote'varuhurame nehě. ³¹ Tupana'ga ko avuiramave'ga. Ga imondorame hahyva'ea nhande ve ite'varuhuhetero nhande ve a'ero.

³² Pekwahava'ja ti ymya'ĩva'ea. Ymya'ĩ Tupana'ga okwahavuka Cristo'ga pe me. Ga ga kwahavukarirě pe me pejiko pe ga rehe. A'ea rupi penhimomirana pe ojipe'ģa imondorame hahyheteva'ea pe me. Ndapejikopigi pe ga rehe penhimboitavo hahyrame pe me. ³³ Cristo'ga arõe'ỹve'ģa pe mbotegwetei he'yive'ģa ndovaki pe nderekomemuamo imondovo hahyva'ea pe me pejikoga ģwaramo Cristo'ga rehe. Aerě ojipe'ģa pe ģa te'varuhuro imondovo hahyva'ea ģa pe. Hahyrame ģa pe pe jikoty'ari ģa pavěi ģa pokoga. A'ero hahyramo pe me no.

³⁴ Peporogwety pe cadeiapypeve'ģa no. Tupana'ga arõe'ỹve'ģa ģa mongi ipype. A'ereki Tupana'ga arõe'ỹve'ģa ndopotari ģa jikogame Tupana'ga rehe. Ojipe'ģa ipyhygaharame ojive pembatera pe hugwi pe napendoryndorypigi reki. A'ea rupi pe ei: "Orogwereco ore pyryva'ea yvagi pe. Koji'i pyry yvagipeva'ea vvyakotyva'ea hohe. Yvagipeva'ea niymyani. Ndopavi," pe'e pe ikwahava.

³⁵ Nurã ti tapejikopigi Tupana'ga rehe. Pe jiko-hetero ģwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri ikwepykava pyryva'ea pe me nehě. ³⁶ Penhimomirana ti a'ero ga nhi'ĩpo'ruavo Tupana'ga nopiriani ģwembi'eagwera javo. A'ero jate ti ga imombyryvi pe me pe nderogwovo pe mongovo avuirama yvagi pe ojipyri nehě. ³⁷ A'ereki Tupana'ga rembikwatjarukara e'i:

“ ‘Aere'ĩ po ti ga ruri nehě

– kiroki ga pe ģa e'i ga po ti uhu nehě javo.

Nambegwei po ti ga ruri nehě,' ei Tupana'ga,” e'i ikwati-jaripyra.

³⁸ “Nane'yimi po ti nhiremimombyryve'ġa jikogi ji rehe okovo jipi,' ei Tupana'ga.

'A'ero po ti ġa ndekoi ji pyri avuirama nehĕ.

Po ġambyteripeve'ġa ndojikoga'javi ji rehe ojipe'avo ji hugwi ojipe'ġa pojihuva ġwaramo,
a'ero po ti ji ndajiroryvi ġa ndehe nehĕ,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatjaripyra.

³⁹ Kiroki ġa ojipe'ġa pojihu ojipe'avo Tupana'ga hugwi ojikoge'yima ga rehe – ġahã po ti oho hahyva'ea ruvihava pype opytavo avuirama oka'nhymbava nehĕ.

Nhande ki a'e te, ġa ja rüi nhande xako. Ojipe'ġa ja nhande xako. Ojikohetero ġwaramo Tupana'ga rehe po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehĕ. Ġa ja tuhĕ nhande rekoi nhandejikoga ga rehe.

11

Ymyahüva'ea ojiko hete Tupana'ga rehe

¹ Nhandejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe nhande ei: Nahanahã po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehĕ. Ndihepiapavi ve Tupana'ga remimombyryva nhande ve. Emo Tupana'ga nopiriani ġwembi'eagwera. Nurã po ti nhande hepiapavi garemimombyryva nehĕ, xa'e nhande ikwahaheteavo. Ndirojijyi nhande nhanenhi'iġa herovia-heteavo.

² Israelitas'ġa nemboypya nhaneremboypya jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei ahe mombe'gwovo hako: “Pyry hete ġa ojikoga ji rehe,” ei ga hako.

³ Nhandejikogame Cristo'ga rehe nhande ei ikwahava: Ymyahü Tupana'ga oapo yvya yvaga reheve javo jupe hako. A'ero yvya ojihu yvaga pavĕi hako. Mbaterra rüi ga oapo yvagamo vyaramo no. A'ereki ganhi'iġa rupi te oko. A'ero jate jipiukari nhande ve, xa'e nhande.

⁴ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea heruri imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe hako. Nurã Abelva'ea remimbuhuteheva'ea koji'i pyry Caimva'ea remimbuhuteheva'ea hohe Tupana'ga pe. Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei: “Pyry hete Abel'ga imbuhua ji ve,” ei ga.

Abelva'ea jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari aġwamo vehevi nhande ve ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe javo. Nahã Abelva'ea mombe'ua ikwahavukari nhande ve ahe manoheterẽ. Nurã nhande ei: Pyry nhande jikogi Tupana'ga rehe Abelva'ea ja.

⁵ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Enoque'ga nomanoi. A'ereki Tupana'ga gwerojiupiripe ga rerogwovo yvagi pe ga momanoukare'yma. Nurã yvyakotyve'ġa ndohepiaga'javi ga rekarama. Ohoa renonde Enoque'ga Tupana'ga mbohoryvi ojikoga ġwaramo ga rehe. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ea rehe.

⁶ Kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe – ga rehe Tupana'ga ndohoryva'javi. Kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo – gaha ti togwerovia hete, Tupana'ga okoji okovo jiruvihavuhuhetero javo. Ojipeva'ea po ti ga togwerovia javo: “A'itituhẽva'ea rehe Tupana'ga nhi'iġi ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ġa okwaha pota hete Tupana'ga – ġa pe Tupana'ga imombyryvi.” A'ea ti ga te'i ojikheteavo Tupana'ga rehe – kiroki ga onhi'ĩ pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo.

⁷ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Noéva'ea Tupana'ga rendukatui Tupana'ga omomoranduvame. Tupana'ga ei ahe ve: “Nahanahã po ti ite'varuhuro pe me yvya koty nehẽ. Okyrahivuhu po ti pe me nehẽ. Pe ndapehepiagi ve nava'ea,” ei Tupana'ga Noéva'ea pe.

Henduvame Noéva'ea heroviahetei Tupana'ga nhi'iġa. Nurã ahe japoi yhara ruvihavuhua. “Tonhinhamba

ti nhirembirekohêa, jira'yra'ğa, nhikunhamembyra'ğa ipype ji pavêi xamanoyme ti yhya pype javo,” ei ahe.

He'yjuhuva'ea vvyakotyva'ea ndojikogi Tupana'ga rehe heroviare'yma ganhi'iğa. Noéva'ea ki a'e te ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei Noéva'ea pe: “Ndepyry hete nde ejikoga ji rehe,” ei ga. Nahã Noéva'ea imboukwahavukari vvyakotyva'ea rekote'varuhua reki.

⁸ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Tupana'ga rendukatui ga erame: “Ejijyi ti egwyrã hugwi. Eheja ti eje'yja'ğa. Hajiheve'ğa gwyrã pe ti eho,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

Ga renduvame Abraãova'ea hoi a'ero okovo ganhi'iğa rupi ogwovo ogwyrã hugwi mome tuvi ġagwyrã javo ikwahave'yma. Ahe vahemame hajiheva'ea gwyrã pe Tupana'ga ei hepiuka ahe ve: “Avove'ğa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Abraãova'ea pe.

⁹ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe, pevo Abraãova'ea herojijyjijyi tendas gwuhava imohimohina pevova'ea gwyrã pe. A'ereki Tupana'ga e'i: “Avove'ğa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga ahe ve.

Pevova'ea gwyrã pe ahe herojijyjijyi tendas imohimohina hajiheva'ero. A'ereki ahe ndogwerekoi ve ogwyrã pevo. Na jitehe pevova'ea gwyrã pe jitehe aherakykwepoharava'ea herojijyjijyi tendas imohimohina Isaqueva'ea Jacóva'ea pavêi nhaneramonhava'ea. A'ereki Abraãova'ea ra'yrava'ea pe Isaqueva'ea pe Tupana'ga ei no: “Avove'ğa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ,” ei Tupana'ga Isaqueva'ea pe. Aerẽ a'ea jitehe ga e'i Isaqueva'ea ra'yrava'ea pe Jacóva'ea pe.

¹⁰ Ojiko Abraãova'ea Tupana'ga rehe herojijyjijyita. A'ereki ahe e'i ovytyeri pe: “Tupana'ga ojapyaka na'ẽ cidade rehe nahanahã ti ji japokatui nehẽ javo. Ndopavi po ti Tupana'ga rembiapoa cidade yvagi pe nehẽ.” A'ea

ahe ei ogwovo pota pevo tapyta ti ji ipype yvagipeva'ea pype nehẽ javo.

¹¹⁻¹² Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Sarava'ea tuhẽ ahe ra'yramo. Ahe ra'yramo okoa'jave'ymame yvyvo oxava'ero ġwaramo. Ymya Abraãova'ea ndata'yra'javi oxava'ehetero ġwaramo Sarava'ea rembirekova'ea. A'ea rupi vehevi ahe ra'yramo Sarava'ea pe. A'ereki Tupana'ga Sarava'ea mbota'yruka Abraãova'ea pe. A'ereki ahe ojiko hete ga rehe ga rerovia ga erame ahe ve: “Aerẽ po ti nde eja'yra'ga mbo'ari nehẽ,” ei ga ahe ve.

Sarava'ea gwa'yrava'ea mbo'ari a'ero Abraãova'ea ra'yrava'ea. Aerẽ he'yjuhu Abraãova'ea rakyk-wepohara'ġa. Jaytata'ia he'yjuhu yvagi pe. Na jitehe aherakykwepohara'ġa he'yjuhu jaytata'ia ja. He'yjuhu y'ytiġa hay'iuhuva'ea ypiahua ruvihavuhua rembeyvyriva'ea. Nhande nimo'embavi reki y'ytiġa hay'iuhuva'ea maramomi he'yjuhua javo. A'ereki he'yjuhu hete. Na jitehe nhande nimo'embavi Abraãova'ea rakykwepohara'ġa. A'ereki ġa he'yjuhu hete y'ytiġa ja hay'iuhuva'ea ja.

¹³ Ymyahũ ojikoga Tupana'ga rehe ahe omanomba: Sarava'ea, Abraãova'ea, Isaqueva'ea, Jacóva'ea. Ndopyhygi ve ahe yvya – kiroki a'ea pe Tupana'ga ei ahe ve avove'ġa gwyrã ti ji imondoi nde ve nehẽ javo. Opapavipe ahe. Tupana'ga eagwera ahe ve ndohoi ve japiavo. Ahe e'i pa reki: “Aerẽ po ti ga imbuhuri tuhẽ nhande ve nehẽ. A'ereki ga e'i nhande ve nahanahã po ti ji pe pokokatui nehẽ javo. Nahã ga ega'ei nhande ve,” ei ahe. A'ea ahe epavi ga reroviaheteavo omanombavame ojikheteavo ga rehe gworygworyvamo ganhi'iġa rehe ojive. Ojipeva'ea pe ahe ei javo: “Ġagwyrripeve'ġa ja rũi ko nhande. Avova'ea rũi ko nhande,” ei ahe. “A'ereki vyakotyva'ea ko nhandegwyrã rũi,” ei ahe.

¹⁴ Kiroki ĝa e'i a'ea – ĝa okwahavuka ojeaporoĝita. A'ero ĝanenduhara'ĝa ei: “Hajiheva'ea ĝa opota hete ojive a'ero yvya,” ei ĝa.

¹⁵ Po Abraãova'ea aherakwepoharava'ea pavēi ojivy pota ogwyrueri pe, a'ero po ahe ojivyripe ogwovo ogwyrueri pe gwe'yjava'ea pyri. ¹⁶ Ndojivypotari ahe reki. A'ereki ahe e'i: “Koji'i nhande tipota hajiheva'ea – kiroki a'ea koji'i pyry hete nhandegwyruera hohe avova'ea hohe no. Yvagipeva'ea nhande tipota,” e'i pa ahe.

Nurã Tupana'ga poyjahetero ahe rehe javo: “Ji ko ĝanduvihavuhetero ĝanemimbohete haramo.” A'ea Tupana'ga ei gworyvamo ahe rehe imboavujikwepava cidade ahe ve yvagi pe.

¹⁷ Ojikoga ĝwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi. A'ereki Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe: “Ejuka ti eja'yra'ga Isaque'ga ga kwava'eĝa ji ve ikwava'ĕhava rehe.” A'ea Tupana'ga ei Abraãova'ea pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe tahepia ji Abraão'ga remiarohetea ji rehe javo.

Ymya'ĩ Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: “Aerĕ po ti ji imombyryvi nde ve nehĕ. He'yjuhu po ti nderakwepohara'ĝa nehĕ,” ei Tupana'ga ahe ve.

Ojipeji ahera'yrava'ea! A'ea vehevi ojikoga ĝwaramo Tupana'ga rehe Abraãova'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi.

¹⁸ Ojipea pe Tupana'ga e'i jipe Abraãova'ea pe: “Isaque'ga rakykwepohara'ĝa jate po ti oko nderakwepoharamo nehĕ,” ei Tupana'ga ahe ve.

¹⁹ A'ea Abraãova'ea ikwahava'javi javo: “Tupana'ga pe nonhimimiva'ea. A'ereki ga ipopoaka. Nurã po ti ga Isaque'ga mbogwerava'javi nehĕ ga manorĕ. He'yjuhu po ti jirakwepohara'ĝa a'ero nehĕ,” ei Abraãova'ea.

Na tuhenha'ja reki. A'ereki Tupana'ga ndojukaukari reki ahe ve. A'ero Abraãova'ea ei: “Kiro po ti Isaque'ga

ruva'javi ji pyri nehê!” A'ea ahe ei ahe rerogwovo ġwonga pe. Nurâ nhande ei: Isaqueva'ea mombe'ua ko okwer-ava'jave'ga mombe'ua ja.

²⁰ Aerê ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Isaqueva'ea imombyryvi gwa'yrava'ea pe memei Jacóva'ea pe Esaúva'ea pe no o'erame: “Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehê.” A'ea Isaqueva'ea ei gwa'yrava'ea pe.

²¹ Aerê ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Jacóva'ea imombyryvi Joséva'ea ra'yrava'ea pe memei ġwymymino-va'ea pe o'erame: “Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehê.” A'ea Jacóva'ea ei Joséva'ea ra'yrava'ea pe omanoa renonde. Nanime ahe Tupana'ga mbohetei ndepyry hete nde javo ojikoga ve vyvra rehe onhova'apyna.

²² Aerê ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Joséva'ea ei omanoa renonde: “Ji manorê po ti pe hoi avo hugwi Egitopeve'ġa gwyrva hugwi upa nehê. A'ea rupi ti peroho nhikaġagwera pejupi.” A'ea Joséva'ea ei oje'yjava'ea pe Israelva'ea rakykwepoharava'ea pe.

²³ Ymyahũ ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea yembora Moisésva'ea mimi ahapo'ria pavêi ahe arirê. A'ereki Faraóva'ea Egitopeva'ea ruvihavava'ea e'i ojipyryva'ea pe: “Pejuka ti israelitas'ġa nda'yra'ġa akwaimbae'ġa ġa arame,” ei Faraóva'ea.

Moisésva'ea re'yjava'ea ko Israelva'ea rakykwepoharamo israelitasramo. Ahe ndokyhyji reki Faraóva'ea hugwi Moisésva'ea yembora ahapo'ria pavêi gwa'yrava'ea mima. A'ereki ahe e'i: “Ikatu hete nhandera'yra'ga Moisés'ga.” A'ea ahe ei gwa'yrava'ea mima trêš jahya mondovo.

²⁴ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea ei oyvuakaramo: “Te'ia'javyme ti ġa ji ve: ‘Nde ko Faraó'ga ra'yrahêa ra'yra Egitopevehêa ra'yra.’ A'ea ti ġa

te'ia'javyme ji ve,” ei Moisésva'ea. ²⁵ “Te'i ti ġa ji ve kiro: ‘Nde ko israelitas'ġa nda'yra Tupana'ga remimo'ĕhara'ġa nda'yra.’ A'ea ti ġa te'i,” ei Moisésva'ea.

“Egitopeve'ġa imondoï hahyva'ea israelitas'ġa pe jipi. A'ero po ti ji israelitas'ġa pokogi nehẽ. Hahy po ti ji ve a'ero nehẽ no. Hahyva'ea ko koji'i pyry ji ve kiro Faraó'ġa mbatera rerekoa hohe avuiramarüiva'ea hohe,” ei Moisésva'ea. “Po Egitopeve'ġa pyri ji pytai jigwojigwovo toryvi pe herekovo ikatuva'ea jijive, a'ero mara'ngu po ti jipohia Tupana'ga hugwi jirekote'varuhuavo nehẽ? Ndakote'varuhupotari ji,” ei Moisésva'ea.

²⁶ “Tupana'ga e'i: ‘Aerẽ ti ji imombyryhetei israelitas'ġa pe ġanduvihavuhete'ga mondovo ġa pyri nehẽ ġa pokoguka.’ A'ea Tupana'ga ei,” ei Moisésva'ea. “A'ea ji heroviahetei garura pota ga ti omombyry ji ve nehẽ javo,” ei Moisésva'ea. “Hahy po ti ji ve nehẽ ji ruvame jire'yja'ġa pyri ga mbuhua,” ei ahe. “Hahyva'ea ko koji'i pyry reki ji ve Egitopeve'ġa mbaterateuhua rerekoa hohe,” ei Moisésva'ea.

²⁷ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea hejari Egitopeve'ġa gwyrã ogwovo. Ndokyhyji ahe Faraóva'ea hugwi Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea hugwi ahe nhi-monha'ngaheterame. Onhimomirana Moisésva'ea opohire'yma Tupana'ga hugwi ogwovo. A'ereki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe ndaha'oive'ga rehe ga kwahaheteavo. Ahe ga kwahahetero ġwaramo Tupana'ga ahe monhimomiranami.

²⁸ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea japoï toryva Páscoa ti'u ti a'ea rupi javo. Ahe hypypyjukari ovelha ra'yrypya rekoa israelitasva'ea pe porta rembeyvyrã rehe. Israelitasva'ea pe ahe ei: “Aerẽ po ti Tupana'ga kwavi Egitopeve'ġa nda'yrypyve'ġa jukauka ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe nehẽ. Po ti ga hepiagi

jukapyra rekoa penonga rehe nehẽ, a'ero po ti ga ndo-jukaukari penda'yrypyve'ga nehẽ," ei Moisésva'ea. Nahã Moisésva'ea israelitasva'ea mbo'ei ojikoga Tupana'ga rehe okovo Tupana'ga nhi'iãa rupi.

²⁹ Ymyahũ ojikoga ãwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hokatupavi ypihua rahava mar Vermelho rahava. Opyvo ahe hokatui aherovai yvya pikaãa ãwaramo. A'ereki Tupana'ga omboja'o yhya ahe ve. Egitopeva'ea reki ohopotarame otypyvy ppy pe he'yjuhuva'ea. A'ereki Tupana'ga omonhovatã'ja yhya ahe rehe.

³⁰ Ymyahũ ojikoga ãwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hoahoi cidade atimatimana Jericó atimatimana ogwyrarũiva'ea. Sete dias israelitasva'ea hoi nhatimatimana. Nurã cidade rokairungava Jericó rokairungava i'ari ahe ve ahe jikoga ãwaramo Tupana'ga rehe.

³¹ Ojikoga ãwaramo Tupana'ga rehe kunhangwerava'ea Raabeva'ea akwaimbae'ãa upaharava'ea nomanoi Jericó pe hokairungava arame. A'ereki ahe onhinondeepiaharava'ea mboapygi israelitasva'ea mboapygi ahe rurame ojipyri torohepia nhimi ndegwyrã javo. Raabeva'ea ahe mimi ãwonga pe a'ero Jericópeva'ea hugwi tomanoyme ti ãa javo. Nurã Tupana'ga nomoka'nhymi Raabeva'ea momanoukare'yma. Hokairungava arame he'yjuhuva'ea Jericópeva'ea manoi ojikoge'yva'ea Tupana'ga rehe.

³² Jarava'ea po ti ji namombe'upavi nehẽ. A'ereki ahe he'yjuhu ymyahũva'ea – kiroki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurã po ti ji namombe'ui Gideãova'ea, Baraqueva'ea, Sansãova'ea, Jeftéva'ea, Daviva'ea, Samuelva'ea, Tupana'ga nhi'iãa mombe'uharava'ea no. Nomombe'upavi po ti ji Tupana'gareheva'ea ahe re'yjuhuro ãwaramo.

³³ Ymyahũ ahe jikoga ãwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ahe pokogi. Nurã jarava'ea huvihavava'ea

gwyripeva'ea monhambavi ahe apitipitiavo.

Jarava'ea rekokatui ojipeva'ea pokokatuavo ahe mon-gomongovo Tupana'ga nhi'iğa rupi.

Jarava'ea pe Tupana'ga ei amombyry po ti ji pe me nehẽ javo. A'ereki ahe ojiko ga rehe. Tupana'ga nopiriani onhi'iğa.

Jarava'ea pokoga Tupana'ga imbojurutyvi ja'gwara'java'ea leões to'uyme ti jireheve'ğa javo.

³⁴ Jarava'ea pokoga Tupana'ga imombigukari tatauhua popoakara. Nomanoi ahe ipype a'ero ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

Jarava'ea ojiheva'ea Tupana'ga ndojukaukari ojipeva'ea pe ahe ahe jukapotarame haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ.

Jarava'ea popoakare'ymame Tupana'ga ahe mbopopoakari. A'ereki ahe ojiko ga rehe.

Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe jarava'ea ndokyhyji otavuka ogwyripeva'earüiva'ea pe soldadosva'ea pe ahe monhana he'yjuhuva'ea monhana.

³⁵ Kunhangwerava'ea jikogi Tupana'ga rehe gwa'yrava'ea manorame. Nurã Tupana'ga ahera'yrava'ea mbogwerava'javi ahe mondoa'java ahe'yembora pe.

Nahã ymyahũ Tupana'gareheva'ea rekopavi ojiko-heteavo Tupana'ga rehe gwe'yjuhuro hako. Emo ymyahũ jarava'ea pe hahy hete reki ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe hako. He'yjuhu ahe no.

Jarava'ea pe Tupana'ga arõe'ÿva'ea imondoi hahyva'ea ahera'oa moatãhava pyvõ ika'mbika'mbiga ahekağa pepohi ti Tupana'ga hugwi javo. “Pe pohirame Tupana'ga hugwi po ti ore ndopojukai nehẽ,” ei Tupana'ga arõe'ÿva'ea Tupana'gareheva'ea pe.

A'ero Tupana'gareheva'ea ei reki: “Ndoropohiri tuhẽ po ti ore Tupana'ga hugwi nehẽ. Pe ore jukarẽ po ti

Tupana'ga ore mbogwerava'javi ore rerogwovo yvagi pe nehẽ ore mongovo avuirama ojipyri nehẽ,” ei ahe. “Koji'i pyry hete ore ve orehoa yvagi pe Tupana'ga pyri oreruva hohe yvya koty.” A'ea ahe ei opohire'yma Tupana'ga hugwi omanomo.

³⁶ Jarava'ea pe hahyhetero no ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe. Okote'varuhuva'ea ahe rerekomemui ahe mbotegweteavo ahe mondohondohoga ipira apopyra pyvõ ahe kwaekwa itanhuramuhũa pyvõ no ahe momboa cadeia pype no.

³⁷ Tupana'gareheva'ea jukavo okote'varuhuva'ea imombomombori ita ahe rehe.

Yvakytihavuhua pyvõ serrote pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea rovaja'rogi ahe jukavo.

Toko te'varuhu ti Tupana'gareheve'ġa javo okote'varuhuva'ea ahe mbo'epotari ite'varuhua rehe.

Haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea jukai.

Tupana'gareheva'ea ndukatujuhu herojijyjijyita ojipejipea pe. A'ereki okote'varuhuva'ea omondomondo ahe ojihugwi. Mbiara pira ko Tupana'gareheva'ea piramo ovelhas pira. Bodes pira ahepiramo no. Ndogwerekoi tuhẽ ahe mbatera. It'e'varuhu hete okote'varuhuva'ea ahe ve imondomondovo hahyheteva'ea ahe ve.

³⁸ Nahã okote'varuhuva'ea rekote'varuhui ahe ve pe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe javo ahe ve. Po nduvi okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea pyri hamo gareheva'ea pyryhetero ġwaramo. Okote'varuhuva'ea ote'varuhuro ġwaramo ahe ve Tupana'gareheva'ea herojijyjijyi ogwoogwovo ongae'yi me yvytyruhu pe no. Nduvi ahe onga pe. Ita kwaruhua pype ahe ruvi yvya kwaruhua pype no nhaneronga javo jupe.

³⁹ Ahe mombe'gwovo Tupana'ga ei: “Pyry hete jireheve'ġa nhaporemō ojikheteavo ġwaramo ji rehe ojipe'ġa te'varuhurame ġa pe,” ei Tupana'ga.

Ymyahū ahe manoe'ymame Tupana'ga ei ahe ve: “Aerē po ti ji imombyryvi pe me pepokohara'ga mondovo pe pyri nehē.” A'ea Tupana'ga ekatui ahe ve ojiheva'ea pe ymyahū hako.

Ahe manorame Tupana'ga nomombyrypavi ve ahe ve. A'ereki ga nomondo ve ahepokohara'ga Cristo'ga yvya koty. A'ero Cristo'ga nomanoi ve ahe ve. Nomombori ve ga aherekote'varuhua. Ndogwerohoi ve ga ahe Tupana'ga pyri. Na tuhē Tupana'ga nomombyrypavi ve ymyahūva'ea pe ahe manorame. ⁴⁰ A'ereki ga gwerohouka pota ymyahūva'ea ojipyri nhande rerohoukarame jate ojipyri. Nahā koji'i pyryvamo nhande ve. Tupana'ga po ti omombyry hete ymyahūva'ea nhande mombyryheterame yvagi pe nehē.

12

Tupana'ga onhi'iġahy nhande ve toko katu ti ġa javo

¹ Xako pa ti ahe ja Tupana'ga nhi'iġa rupi nhanenhimomiranama ikwahava'java ahereaporoġita. A'ereki ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe he'yjuhuva'ea ymyahūva'ea okwahavuka nhande ve nahanahā ore orojiko Tupana'ga rehe javo. Nurā nhandekovo Tupana'ga nhi'iġa rupi xapohi pa ti ojipeva'ea hugwi – kiroki a'ea nianemongoukari Tupana'ga nhi'iġa rupi. Xajipokwaha nhande nhanderekote'varuhua rehe nhandepohipotare'ymame jugwi. A'ero nhanderekote'varuhuro ġwaramo nhande ndiakokatui ganhi'iġa rupi. Nurā xapohi hete tuhē ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xanhimomirana ti a'ero javo: Ganhi'iġa rupi ti xako ga ero ġwaramo.

² Xajapyaka katu ti Jesus'ga rehe. Gaha nhande mbojiko Tupana'ga rehe ikwehe. Nane'yumi ga nhande pokogi pejiko hete ti avuirama Tupana'ga rehe javo. Aerẽ po ti ga rura'javi nhanderero hoharamo nhande rerogwovo ojupi Tupana'ga pyri nehẽ.

Ymyahũve'ãga ojuka ojipe'ãga yva rehe ãga mbotegweteavo peko te'varuhu pe javo. Ombotegwetea Jesus'ga ikwahavi a'ero yvyakotyve'ãga omondorame yva rehe. Nonhimboahivi ga reki ãga pe. Ga nhimomiranami yva rehe onhimondouka ãga pe javo: “Na hahyro ji ve yva rehe,” ei Jesus'ga. “Ako pota hete ji Tupana'ga nhi'iãga rupi nhimanomo yvyakotyve'ãga ndepyga imomboã gãndekote'varuhua ãga hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ji roryhetei nehẽ,” ei ga.

Jesus'ga manorẽ Tupana'ga ga mbogwerava'javi. Kiroõgwe Jesus'ga apygi nhanderuvihavuhuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rũi yvagi pe. Huvihavuhuhetero ga hoi Tupana'ga javijitehe.

³ Pemondo ti pejeaporoõgita ga rehe imohina ga onhimomirana okote'varuhuve'ãga te'varuhua pe javo. Po ti pe imondoi pejeaporoõgita ga rehe, a'ero po ti pe napene'õi penhimomiranama nehẽ. A'ero po ti pe ei nehẽ koji'i xajiko hete ti Tupana'ga rehe javo. ⁴ Ojuka ãga Jesus'ga okote'varuhuro gwaremo. Ğa nde'i ve pe me pe juka pota: “Tijuka ti ãga.” A'ea rũi ãga e'i pe me pe imombipotarame gãndekote'varuhua.

⁵ Pemoka'nhy po pe Tupana'ga nhi'iãga. Tonhimomirana ãga javo ga nhi'iãgi pe me. Pe me ga ei jira'yra'ãga. A'ea ga okwatijaruka ahe ve hako imombe'gwovo. A'ero aherembikwatijara i'ei:

“Jira'yramo ti eko hete Tupana'ga nhi'iãga rehe
ga embo'erame onhi'iãgahyavo nde ve toko katu ti ga
javo.

Tanere'ouhũ ti enhiroyrõe'yma
ga ikwahavukarame nderekote'varuhua nde ve.

⁶ A'ereki Tupana'ga ombo'e ġwemiarõheteve'ġa
onhi'iġahyavo ġa pe
toko katu ti ġa javo.

Ga omondo hahyva'ea ġa pe nhaporem
jira'yra'ġa javo ġa pe.”

A'ea ikwatijara i'ei pe monhimomiranama.

⁷ Penhimomirana ti hendukatuavo Tupana'ga nhi'iġa
ga pe mbo'erame onhi'iġahyavo pe me. A'ereki ga pe
ndereko katu nhandervamo. Na tuhẽ. Nhandera'yra'ġa
pe nhaporem nhande xanhi'iġahy jipi ġanduvamo toko
katu ti ġa javo. ⁸ Po Tupana'ga nonhi'iġahy pe me pe
mbo'ee'yma, a'ero pe peko gara'yra'ġarũiva'ero ojihute-
heva'ero ga pe. A'ereki gwa'yra'ġa nhaporem ga ombo'e
onhi'iġahyavo ġa pe toko katu ti ġa javo.

⁹ Irũa ji ei pe me kiro: Nhandervu'ġa vvyakotyve'ġa,
ġahã nhande mbo'e onhi'iġahyavo nhande ve toko katu
ti ġa javo. Ġanhi'iġa nhande tihendu katu nhandekokat-
uavo. Tupana'ga ko nhandervete'ga yvagipeve'ga.
Ganhi'iġa kaitu ti tihendu katu nhandekokatuavo. Po
nhande ganhi'iġa rendukatui, a'ero po ti ga nhande mon-
goi avuirama ojipyri nehẽ.

¹⁰ Nhandervu'ġa vvyakotyve'ġa, ġahã onhi'iġahy
nhande voja'irame nhande mbo'eavo nhande mongovo
ġwemimbotarimo nahã ko pyry a'e ji javo nhande ve.

Tupana'ga ki a'e te ipotari nhandepyryva nahã ko
pyry pe me javo. “Tapyry ti ġa ji ja okokatuheteavo,”
ei ga. Nurã ga nhande mbo'ei onhi'iġahyavo nhande
ve imondovo hahyva'ea nhande ve toko katu ti ġa javo.

¹¹ Ga nhi'iġahyrame nhande ve nhande mbo'eavo, nhande
nianderoryryvi te na'ẽ ite'varuhu ji ve kiro javo. Hahy

nhande ve. Emo aerẽ nhande rekokatuhetei nhanenhi-momiranamame jupe hendukatuavo nhanenhimbo'eavo. U katu nhandepy'a a'ero.

Tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iãa

¹² Penhimbojiko hete ti Tupana'ga rehe a'ero pejoryjoryvamo ga rehe. Penhimboita ti. Pe'ji ti tako ti Tupana'ga nhi'iãa rupi javo. ¹³ Pemombyryva'ja ti pejeaporoãita. Nane'ymi ti ga rehe jate pejiko hete. A'ero po ti pe ndekokatui nehẽ. A'ero pe ndepiagame po ti pembyteripeve'ga ojikokatue'ỹve'ga herojijyi ojeaporoãita okovo Tupana'ga nhi'iãa rupi jate no. A'ero po ti ga ndokote'varuhua'javi nehẽ.

¹⁴ Penhoarõ hete ti inoãatuavo peji'py'a. Pearõ hete ti ojipe'ãa nhaporemõ inoãatuavo ãapy'a. Peko pyry ti pejikovo Tupana'ga nhi'iãa rupi. Nduvi po ti ãa Tupana'ga pyri nehẽ – kiroki ãa ndokopyryvi.

¹⁵ Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga ojikoge'yma Tupana'ga rehe? Po ga ndojikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi ga nehẽ. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ejiko ti Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ga jikogame Tupana'ga rehe Tupana'ga ga mombyryvi nehẽ.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga Tupana'ga renoite'varuhuavo jipi igwaigwavete okoe'yma ganhi'iãa rupi. Po nahã, pembyteripeve'ga pepy'a noãatue'ymuhũi. Irovahiva'ea ombote'va mbatera oji'ja ihorame ipype. Na jitehe pembyteripeve'ga ojipe'ãa mbote'va oji'ja ganhi'ĩte'varuhua horame ãa'akaãi pe. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ga mbopohiruka garekote'varuhua hugwi.

¹⁶ Pejirokwa ti ikwahavuka pejuhupe. Mara'ngu po okote'varuhuve'ãa pembyteripeve'ãa ojirekouka

ġwembireko'ġarūive'ġa pe? Mara'ngu po ġa ojipe'ġa nembireko'ġa nderekovo? Po nava'ea rehe ġa ndekote'varuhui, a'ero penhi'ī ti ġa pe ġa mbopohiruka ġandekote'varuhua hugwi.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po ndapyryvive'ga pembyteripeve'ga ipotaheteavo vyakotyva'ea? Ga po ndokoi yvagipeva'ea rehe Esaúva'ea ja.

Ymyahū Esaúva'ea ko ojihuvypyva'ea hako. Okoe'yma yvagipeva'ea rehe ahe ei oirūva'ea pe Jacóva'ea pe hako: “Embuhu ji ve imboapygipyra um prato de comida ta'u ti. Ji ko ojihuvypyva'ero ġwaramo nhanderuva'ga imondohetei ji ve nehē. Aerē ġaremimondoa po ti ji imondoi nde ve nehē ikwepyga imbuhuragwera ji ve nehē. A'ero po ti nde rekoī ojihuvypyva'ea ja. A'ero po ti nhanderuva'ga ei Tupana'ga pe nehē: ‘Emombyry ti Jacó'ga pe,’ e po ti ga nehē. Nahā po ti ga ei nde mombe'gwovo Tupana'ga pe jira'yrypy'ga ja ko Jacó'ga javo,” ei ahe.

A'ea Esaúva'ea ei jugweiheteavo ġwaramo okoe'yma yvagipeva'ea rehe opo'ria remimombyryva rehe. A'ero Jacóva'ea omondo ġwemimboapygipyra Esaúva'ea pe.

¹⁷ Pekwaha pe Esaúva'ea mombe'ua. Aerē Esaúva'ea ipotara'javi opo'ria remimombyryva novīa. A'ereki ahepo'ria omombyryvipe Jacóva'ea pe javo. Ojehe'o ranuhū Esaúva'ea novīa eja'yrypyva'ero ġwaramo ji ve ti emombyry javo opo'ria pe. Ahā Esaúva'ea nhi'iġagwera rerojijyhava – akoja ahenhi'iġagwera Jacóva'ea pe.

¹⁸ Ymyahū vytyruhua arimo monte Sinai arimo Tupana'ga ikwahavukari ġwemimbotarimova'ea ikwati-jaruka Moisésva'ea pe yvya koty. A'ea rupi ikai vytyruhua tata pyvō. Henyhunuhū ko tata. Ypytunahi a'ero. Yvyruhua turi. ¹⁹ Jiru'a'java'ea trombeta nhi'iġi. Tupana'ga nhi'iġi. Henduvame israelitasva'ea ei Moisésva'ea pe: “Tonhi'iġa'javyme ti Tupana'ga ore ve,”

ei ahe okyhyjiavo Tupana'ga hugwi. ²⁰ “Po ti Tupana'ga nhi'iği ore ve nehẽ, a'ero po ti ore papavi nehẽ,” ei ahe.

A'ereki Tupana'ga e'i jipe ahe ve: “Ka'gwyripeva'ea vehevi tuhuryme ti opokoge'yma vytyruhua rehe,” ei Tupana'ga. “Po ti ipokogi hehe, a'ero ti ahe tomombo ita ka'gwyripeva'ea rehe jukavo nehẽ,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe.

²¹ Ahemongyhyjiheteva'ea ko aherembiepiepiaga: vytyruhua, tata, pyytuna, vyruhua no, trombeta nhi'iğa no, Tupana'ga nhi'iğa no. Hepiapavame ahe kyhyjihetei. Moisésva'ea vehevi okyhyji hete javo: “Ahyhyi hete ji jikyhyjiavo,” ei ahe ymyahũ.

Nahã ymyahũva'ea Tupana'ga kwahavi vyva koty okovo ga pavẽi ga ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea ahe ve hako.

²² Pe me reki Tupana'ga ndoapoi ahemongyhyjiheteva'ea ikwahavukarame ġwemimbotarimova'ea pe me. Koji'i pyryhetero pe me a'ero. A'ereki pejikoga ġwaramo Tupana'ga rehe pe pekwaha hete ga yvagipeve'ga yvagipeva'ea no pejikovo ga pavẽi. Ga oko ojipea rehe vytyruhua rehe monte Sião rehe yvagi pe. Pevo cidade de Jerusalém me Tupana'ga ruvi avuiramave'ga ojipyrive'ğa pyri. Ahe ndohepiapavi gapyrive'ğa yvagipeve'ğa. A'ereki ġa he'yjuhu hete. Ğa pavẽi pe ndekoi.

²³ Pkwaha pe Tupana'gareheypyve'ğa. Ojatyka ġa Tupana'ga nhi'iğa renduva gworygworyvamo ga rehe. A'ereki ġandera Tupana'ga okwatijaripe yvagi pe inoğa. Nurã po ti ġa hoi yvagi pe nehẽ. Ğa pavẽi pe ndekoi.

Pkwaha pe Tupana'ga. Ga okwaha hete vyvakotyve'ğa javo ġa pe nhaporemõ ġandeaporoğita rehe. Ga pavẽi pe ndekoi.

Pekwaha pe vyakotyva'ea – kiroki ahe omano ojiko-heteavo Tupana'ga rehe okokatuavo. Tupana'ga omombyry ahe inoġatuavo ahepy'a. Nurã ahe hoi opoyjahetero Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe. Ahe pavëi pe ndekoi.

²⁴ Pekwaha pe Jesus'ga pejikovo ga pavëi. Ga ko pendepykara'ga tuhu ti ġa okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iġa ga pe javo. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhi'ipyahua omanoro ġwaramo gwekoa reka'voguka. A'ereki Jesus'ga manoa renonde Tupana'ga e'i: “Jesus'ga manoro ġwaramo po ti ji imombori vyakotyve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva ġa jikogame ji rehe nehë,” ei Tupana'ga.

Abelva'ea jukaagwera kwahavame nhande ei Tupana'ga pe: Ehepy ti ahe. Jesus'ga jukaagwera kwahavame nhande ei: Emombo ti orerekote'varuhua ore hugwi, xa'e nhande Tupana'ga pe. Jesus'ga rekoa reka'vogukara okwahavuka pyryheteva'ea nhanderekote'varuhua mombora. A'ea ko koji'i pyry hete Abelva'ea rekoa reka'voga rembikwahavukara hohe.

²⁵ Pehendu katu ti! Peko hete ti Tupana'ga nhi'iġa rehe hendukatuavo. Ymyahũ Tupana'ga imombe'uukari onhi'iġa vyakotyva'ea pe Moisésva'ea pe. Nurã ahe imombe'umbe'ui ganhi'iġa ymyahũva'ea pe. Ymyahũva'ea nohendukatupotari reki Tupana'ga nhi'iġa. Ahe hendupotare'ymame Tupana'ga nhimonha'ngai ymyahũva'ea rehe. Noka'nhymi ahe hahyva'ea hugwi a'ero.

Aġwamo yvaga hugwi Tupana'ga nhi'iġi nhande ve. Nurã po ti nhande kaitu niaka'nhymi hahyva'ea hugwi nehë nhanderekoa'jave'ymame ganhi'iġa rupi nehë.

²⁶ Ymyahũ Tupana'ga imoġwyġwyhetei yvya onhi'iġame vyakotyva'ea pe. Aġwamo ga ei: “Kiro ji imombe'ui a'itituhëva'ea. Ojipeji po ti ji

imoḡwyḡwyhetea'javi yvya nehẽ. Ojipeji po ti ji imoḡwyḡwyhetei yvaga nehẽ no,” ei Tupana'ga. ²⁷ “Ojipeji po ti ji imoḡwyḡwymi,” ei ga. A'ea erame ga ei: “Kiroki a'ea oḡwyḡwy ji imoḡwyḡwymame yvya yvaga reheve nhirembiapoagwera – a'ea po ti ji hekyipavi nehẽ. Kiroki a'ea noḡwyḡwymi ji imoḡwyḡwymame yvya yvaga reheve – a'ea ti topyta avuirama,” ei Tupana'ga.

²⁸ A'ea erame ga ei: “Kiro pe ndekoi huvihavamo ji pyri pejipytavo avuirama.” A'ero ga a'ea ero ḡwaramo nhande ve xajiko hete ti Tupana'ga rehe tomomyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo. Timbohete tuhẽ ti ga nhandekovo ganhi'iḡa rupi ga monhimoheha nhande rehe a'ero. Timonhimonha'ngaukaryme ti ga. ²⁹ Omoka'nhy tata mbatera. Na jitehe Tupana'ga nhanderuvihavuhete'ga ḡwendukatue'ḡve'ḡa moka'nhymbavi.

13

Nahanahã ti timbohory Tupana'ga

¹ Nane'yimi ti pearõ hete ḡa jipi – kiroki ḡa ojiko Tupana'ga rehe peirũramo.

² Po penembikwahave'ḡve'ḡa uhu penonga pe, a'ero ti pemboapy ḡa pejipyri pendoryndoryvamo ḡa ndehe jipi nehẽ. Jara'ḡa omboapy ḡwembikwahave'ḡve'ḡa gworyg-woryvamo ḡa ndehe. Ganembikwahave'ḡve'ḡa oko Tupana'gapyrive'ḡa reki yvagipeve'ḡa reki! Ḡa mboapygame ḡa ndokwahavi, ḡa ko yvyakotyve'ḡa javo.

³ Nane'yimi ti tapemoka'nhyimi cadeiapypeve'ḡa imombyryva ḡa pe. Po pe ndekoi cadeia pype Jesus'ga mombe'ua rehe, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ḡa imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry cadeiapypeve'ḡa pe a'ero.

Nane'yimi ti tapemoka'nhyimi ojipe'ḡa no ojipe'ga imondorame hahyva'ea ḡa pe. Po ojipe'ga imondo

hahyva'ea pe me, a'ero po pe ndoryndoryvamo ojipe'ğa imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry ğa pe hahyrame ğa pe a'ero.

⁴Pyry pa pe nembirekoro pejogwerekokatuavo. Pejogwereco katu tuhẽ ti a'ero. Pe penhimbireko'ğarũive'ğa nderekorame po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ peko te'varuhu pe javo imondouka hahyva'ea pe me nehẽ.

⁵Tapejaporoğitate'varuhui ti pejikopavuhuavo mbat-era rehe itambere'ia rehe no. Tapenhiroyrõe'ymuhũ ti pejiapoa rehe ipotaruhue'yma ojipea. A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i hako:

“Nane'yimi po ti ji pe pokogi nehẽ.

Ndapohiri'i'i po ti ji pe hugwi nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

⁶A'ero nhande ehetei nhandekyhyjie'yma:

“Tupana'ga ko jipokohara'ga.

Ndakyhyji po ti ji ojipe'ğa hugwi nehẽ

ğa imbuhupotarame hahyva'ea ji ve.”

A'ea nhande xa'e.

⁷Tapemoka'nhyimi ti penduvihavava'ea – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iğa pe me ojikoheteavo ga rehe. Pejapyaka katu ti ahereaporoğita rehe nahã ahe rekoï omanoe'ymame omanorame javo. Ndojikopigi tuhẽ ahe Tupana'ga rehe. Ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga omano nhande repyga javo.

⁸Jesus Cristo'ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ymyahũ ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ağwamo ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Aerẽ po ti ga ndogwerojijyi ojeaporoğita avuirama nehẽ no.

⁹Taperoviapavuhui ti. Tapekoi ti ğanhi'iğa rupi ğa imombe'uparaparavame pe me Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea. A'ereki ğa e'i: “Ğwihã mbatete'varuhua ti ti'uyme. A'ea po ti nhande mbote'varuhu nehẽ nhande i'urame. Ğwihã mbatepyryva

ti ti'u. A'ea po ti nhande mombyry nehẽ nhande i'urame. A'ero po ti nhandereaporoğita pyry hete Tupana'ga pe nehẽ.”

Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea ęa omombe'u javo nanongara. A'ereki mbatera nomombyryvi ęa. Na tuhẽ. ęandeaporoğita ndapyryvi Tupana'ga pe a'ero ęa jikwakuvame. Tupana'ga tehe nhande mombyryvi nhanderekote'varuhua momboa. Pyry nhande nhimombyryvukari Tupana'ga pe nhandejipokoguka ga pe. A'ero jate po ti nhandereaporoğita pyryvamo ga pe nehẽ.

¹⁰ Ikwava'ẽhara'ęa okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra jipi. Emo ęa ndogwerekoi ikwava'eęipyra ojive i'ue'yma imbokaipavame. Ereki Tupana'ga e'i ęa pe tape'ui javo. Nhande ki a'e te tireko ga – kiroki ga onhikwava'ẽ nhande repyga Jesus'ga. Ereki nhande xajikoty'a ga pavẽi.

¹¹ Ikwava'ẽhara'ęa nduvihavuhu'ga okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra hekoa rerua ipojykahetehava pype tenda pype. Outubroęwerĩa rupi jate ga hoi herua uma vez ano nanani. Hekoa tehe ga gwypygywypy ipojykahetehava pype tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Ga ndo'ui akoja ra'oa. A'ereki gwuhava hugwi ga gweroho ha'oa imbokaipava a'ea gweroho israelitas'ęa ndekote'varuhua herekovo javo.

¹² Na jitehe israelitasva'ea ruhava hugwi cidade hugwi Jesus'ga nhimondoukari ojukaharava'ea pe ojijukauka tamombo ti ji vyvakotyve'ęa ndekote'varuhua ęa hugwi javo. Pevo cidade hugwi ga manoi vyvakotyve'ęa ndepyga herekovo ęandekote'varuhua. Gwekoa reka'vogukaro ęwaramo Jesus'ga imombori ęandekote'varuhua ęa hugwi ęa mombyryva.

¹³ Israelitasva'ea Jesus'ga mondoi gwuhava hugwi cidade hugwi ga jukauka ga mbotegweteavo. Xapohi pa ti israelitas'ğa nemimbo'ea hugwi nhandere'yja'ğa nemimbo'ea hugwi a'ero ğa ndekoe'ymame Tupana'ga nhi'iğa rehe ojikoge'yma Jesus'ga rehe. Xajiko hete ti Jesus'ga rehe jate nhandekovo ganhi'iğa rupi. Po ğa imondoi hahyva'ea nhande ve nhande mbotegweteavo nhandejikoga ǵwaramo ga rehe, a'ero ti xanhimomirana jupe. ¹⁴ A'ereki avuiramava'ea rūi ko nhanderuhava avo yvya koty. Yvagipeva'ea nhande ipotari cidade avuiramava'ea aerē po ti nhande ruvi ipype nehē javo.

¹⁵ Nhandejipokogukarame Jesus'ga pe, nane'ymi ti timbohete Tupana'ga jipi. Xa'e ti Tupana'ga pe: “Nhanderuvihavuhetero ndepyry hete nde ore ve. Ore roryroryvamo nde rehe.” Nahanahā ti xa'e ga pe ga mboheteavo nhandekovo Jesus'ga pavēi.

¹⁶ Tapemoka'nhyimi ti pejogwerekokatuavo. Pejopokopoko ti imondomondovo ojohupe pembyteripeve'ğa mbatere'ymame. A'ea Tupana'ga ipotahetei gworygworyvamo pe ndehe a'ero.

¹⁷ Pehendu katu ti penduvihava'ğa – kiroki ğa pe mbo'e Tupana'ga nhi'iğa rehe kiro. Peko ti ǵanhi'iğa rupi. A'ereki ğa pe ndepia katu pe a'nguavo toko katu ti ğa javo. Aerē ti ğa tonhimombe'u Tupana'ga pe. Te'i ti ğa: “Nahanahā ore ğa ndepiakatui ğa mbo'eavo nenhi'iğa rehe.” A'ea ti ğa tomombe'u katu Tupana'ga pe nehē. Nurā ti peko ǵanhi'iğa rupi. A'ero po ti ğa ndoryndoryvamo pe nderekokatuavo nehē. Po pe ndapekoi ǵanhi'iğa rupi ğa mbovy'are'yma ğa mbojehe'gwovo penhimbo'epotare'yma, a'ero po ti ite'varuhu pe me nehē no.

¹⁸ Tapenhi'imbigi ti Tupana'ga pe ore mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Epoko ti ğa imombyryva ğa pe.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. A'ereki ore oroko katu. A'ea

ore ikwahavi a'ero oropy'a rukatua. A'ereki nane'yimi ore oroko pa pota Tupana'ga nhi'iğa rupi orokokatuavo.

¹⁹ A'e hete ji pe me: Penhi'ĩ tuhẽ ti Tupana'ga pe ji mombe'gwovo. A'ero nambegwei po ti ga ji mbuhurukara'javi pe pyri nehẽ.

Ahe e'i Tupana'ga ti tomomyry ģa javo

²⁰ Ovelhas repiakatuhara'ğa gwereko katu ģwenymbava upa. Na jitehe Jesus'ga nhande rerekokatui. Nurã nhande ei: Jesus'ga ko ojiheve'ğa ndepiakatuharete'ga nhande repiakatuharete'ga. A'ereki ga omano nhande repyga. Jypya ga reaporoğitaro tamano ti ji ģa ndepyga nehẽ javo. A'ero aerẽ ga heka'vogukari gwekoa omanomo nhande repyga okovo Tupana'ga nhi'ĩpyahua rupi namominiva'ea rupi. Kirẽ Tupana'ga Jesus'ga mbogwerava'javi nhandepojykaharete'ga mbogwerava'javi. Tupana'ga ko nhandepy'a noğatuhara'ga.

²¹ Kiro ji ei ga pe tombopopoaka ti ga ģa javo. A'ero ga pe mbopopoakarama po ti pe ndekopavi garemimbotarimova'ea rupi nehẽ. Ga pe ji ei topokoguka ti ga Jesus Cristo'ga pe javo. A'ero Jesus Cristo'ga pe pokogame po ti pe ndekokatui avuirama Tupana'ga monhimohema pejihe nehẽ. Nane'yimi ti timbohete pa Cristo'ga jipi nehẽ. Na tuhẽ! Amém!

Mbapavamo ahe okwatija hebreusva'ea pe

²² Akwatija pa ji pe me nhiirũa pe pe mbo'eavo. Pehendu katu ti a'ea a'ero. A'ereki xunhi ji akwatija ko.

²³ Amombe'u pota ji pe me nhaneirũ'ga Timóteo'ga. Ğa ga mohẽ cadeia hugwi. Mara'ngu po ti ga ua ji pyri kiro jihoa renonde pe pyri? Ga rurame po ti ji hoi ga rupi pe ndepiaga nehẽ.

²⁴ Kiro ji imondoukari nhinhi'iğa penduvihava'ğa pe – kiroki ģa pe mbo'e Tupana'ga nhi'iğa rehe. Amondouka ji

nhinhi'iġa pe me Tupana'ga remimo'ĕhara pe nhaporemo no. Itáiahugwive'ġa omondouka onhi'iġa pe me no.

²⁵ Kiro ji ei: Tomombyry ti Tupana'ga pe me nhaporemo.

Tupana'ga nhi'iğa

New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

